

Bharat Chandak

SATYA ELECTRICALS

Tapadia Market, Chain Sukh Road, Latur-413512
Ph : (O) 243678, 244458, 250776, (R) 242018
Email:satyaelectricals@rediffmail.com

लातूर वर्ष ४ थे अंक ४३ वा रविवार दि. १४ जूले २०२४ पृष्ठ ४

स्वागत मूल्य २ रु.

मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्याशी शिष्टमंडळाच्या चर्चेनंतर लातूर येथील आमरण उपोषण स्थगित

संभाजीनगरच्या तरुणांना 'इसिस'चा विळखा

पालकमंत्री गिरीश महाजन यांचा पाठपुरावा येत्या आठ दिवसात उच्चस्तरीय बैठक आयोजित केली जाणार

लातूर :- विविध मागण्यांसाठी लातूर येथे सुरु असलेल्या आमरण उपोषणाच्या अनुषंगाने मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्या उपस्थितीत मुंबई येथे विधानभवनात १२ जुलै रोजी बैठकीचे आयोजन करण्यात आले होते. सकल धनगर समाजबांधवांच्या शिष्टमंडळासोबत या बैठकीत सविस्तर चर्चा करण्यात आली. या अनुषंगाने येत्या आठ दिवसात मंत्रालयात संबंधित उच्च पदस्थ अधिकारी यांची बैठक आयोजित करण्याचा निर्णय घेण्यात आला. याबाबतची माहिती लातूरचे पालकमंत्री गिरीश महाजन यांनी पत्राद्वारे दोन्ही उपोषणकर्त्यांना दिली, तसेच उपोषण स्थगित करण्याचे आवाहन दोन्ही उपोषणकर्त्यांना केले. याबाबतचे पत्र प्राप्त झाल्यानंतर दोन्ही उपोषणकर्त्यांनी

उपोषण स्थगित करण्याचा निर्णय घेतला. मुख्यमंत्री श्री. शिंदे यांच्या उपस्थितीत झालेल्या या बैठकीला विधानपरिषदेच्या उपसभापती नीलम गोन्हे, पालकमंत्री गिरीश महाजन, क्रीडा व युवक कल्याण मंत्री संजय बनसोडे, आमदार अभिमन्यू पवार, आमदार जयकुमार रावल, आमदार भैता महाले, साधना गवळी, गणेश हाके, देविदास काळे, बाळासाहेब किसवे आदी यावेळी उपस्थित होते. या बैठकीमध्ये उपोषणकर्त्यांच्या प्रतिनिधींनी सकल धनगर समाजबांधवांच्या मागण्या सादर केल्या. या मागण्यांविषयी सविस्तर चर्चा करण्यात आली. ही बाब धोरणात्मक व न्यायिक असल्याने याबाबत संबंधित

उच्चपदस्थ अधिकारी यांच्यासमवेत येत्या आठ दिवसात सविस्तर बैठक आयोजित करण्याचे यावेळी निश्चित करण्यात आले आहे. त्यामुळे उपोषणकर्ते अनिल गोयेकर आणि चंद्रकांत हजारे यांनी आपले दीर्घ उपोषण तत्काळ मागे घेवून शासनास व प्रशासनास सहकार्य करण्याचे आवाहन पालकमंत्री श्री. महाजन यांनी केले. याबाबतचे पत्र प्राप्त झाल्यानंतर समाजबांधवांशी चर्चा करून दोन्ही उपोषणकर्त्यांनी उपोषण स्थगित करण्याचा निर्णय घेतला. तसेच लातूरच्या उपविभागीय अधिकारी रोहिणी नहे-विरोळे, तहसीलदार सौदागर तांदळे यांच्या उपस्थितीत उपोषण स्थगित करण्यात आले.

छत्रपती संभाजीनगर : राष्ट्रीय तपास संस्थेने(एनआयए) मुंबई विशेष न्यायालयासमोर आरोपपत्र दाखल केले असून छत्रपती संभाजीनगरमधील इसिसच्या दहशतवादी कटात लिबियन नागरिकासह दोन आरोपींची नावे असून छत्रपती संभाजीनगरातील तरुण इसिसच्या विळख्यात अडकले असल्याची माहिती एका अधिका-याने दिली. सद्यस्थितीत संभाजीनगरमधील तब्बल ५० विद्यार्थी आयसीसच्या जाळ्यात अडकल्याची धक्कादायक माहितीही समोर आली आहे. एनआयएने फेब्रुवारी २०२४ ला अटक केलेल्या महाराष्ट्रातील एम जोहेब खान आणि लिबियन एम. शोएब खान यांना छत्रपती संभाजीनगरमधील एका मॉड्यूलशी इसिसच्या जागतिक नेटवर्कशी संबंधित दहशतवादी कटातील प्रमुख सूत्रधार म्हणून गुन्हा दाखल केला आहे. भारतात इसिसच्या नापाक कारवाया पुढे नेण्यासाठी आणि कट्टरपंथीय बनवण्याच्या उद्देशाने झोहेबने छत्रपती संभाजीनगरमधील ५० हून अधिक तरुणांसह एक व्हॉल्सअॅप ग्रुप तयार केला होता, असे तपासात आढळून आले आहे. जोहेबला शोएबने भरती केले आणि त्यांनी इसिसच्या भारतविरोधी अर्जेड्याला चालना देण्यासाठी, देशभरातील संवेदनशील प्रतिष्ठानंवार

दहशतवादी हल्ले करण्यासाठी असुरक्षित तरुणांची भरती करण्याचा कट रचला. एनआयएच्या विशेष न्यायालयासमोर आरोपपत्राने आयएसआयएस/आयएसच्या परदेशातील हॅडक्वार्टर्सचा सहभाग असलेल्या कटाचे आंतरराष्ट्रीय संबंध उघड केले आहेत. भारतविरोधी कारवायांचे जाळे उघड एनआयएच्या तपासात झोहेब आणि शोएब यांचा समावेश असलेल्या भारतविरोधी कारवायांचे जाळे आधीच उघड झाले आहे, ज्यांनी इसिसच्या स्वयं-अभिषिक्त खलिफाकडे 'बयथ (निष्ठा शपथ)' घेतली होती. एनआयएच्या तपासानुसार, भारताला अनेक दहशतवादी हल्ले केल्यानंतर, जोहेब आणि शोएब यांनी तुर्की किंवा अफगाणिस्तानात पळून जाण्याची योजना आखली होती.

फुले-आंबेडकर साहित्य पुरस्कार प्राचार्य डॉ. नागोराव कुंभार यांना प्रदान

लातूर :- भारतीय भटके विमुक्त विकास व संशोधन संस्था आणि फुले आंबेडकर साहित्य पंचायत, सातारा यांच्या विद्यमाने दिला जाणारा यंदाचा (२०२३-२०२४) फुले आंबेडकर साहित्य पुरस्कार जेष्ठ विचारवंत प्राचार्य डॉ. नागोराव कुंभार यांना देशातील ज्येष्ठ नेते खासदार शरद पवार यांच्या शुभ हस्ते देण्यात आला. या समारंभाच्या अध्यक्षस्थानी माजी खासदार श्रीनाथ पाटील हे होते. प्रारंभी संस्थेचे कार्याध्यक्ष महाराष्ट्रातील सुप्रसिद्ध साहित्यिक आणि माजी आमदार लक्ष्मण माने यांनी प्रास्ताविकात संस्थेच्या विविध उपक्रमांची माहिती दिली. याप्रसंगी बोलताना खासदार शरद पवार म्हणाले की, भारतीय भटके विमुक्त विकास व संशोधन संस्थेने नेहमीच चांगल्या विचारांची पाठराखण केली आहे. महात्मा फुले, राजर्षी शाहू महाराज आणि डॉ. आंबेडकर यांनी समाजासाठी आयुष्य वेचले. त्यांच्या विचारांमुळे समाजातील दुःखव्याघटकांमध्ये आत्मविश्वास निर्माण झाला. पुढे बोलताना ते म्हणाले की, छत्रपती शाहू महाराजांनी आपल्या सत्तेचा वापर हा दीन, दलित व उपेक्षित वर्गासाठी केला. या राजाच नाव अजूनही सगळ्यांच्या तोंडातून निघते. यामुळे राज्यकर्त्यांनी सत्तेचा वापर लोकांच्या विकासासाठी केला पाहिजे. ज्यांनी समाजासाठी काहीतरी आगळ वेगळ काम केले, सेवा केली, लिखाण केले अशा व्यक्तींची निवड करून त्यांचा सन्मान करण्याची आमच्या

संस्थेची पद्धत आहे. या पुरस्कारामुळे साहित्यिकांना लिखाणाला अधिक बळ मिळेल आणि ते आपल्या साहित्याच्या क्षेत्रामध्ये आणखी वेगाने काम करतील अशी अपेक्षा त्यांनी व्यक्त केली. सत्काराला उत्तर देताना प्राचार्य डॉ. नागोराव कुंभार म्हणाले की, महात्मा फुले, राजर्षी शाहू महाराज व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी महाराष्ट्रातील आणि देशातील पुरोगामी चळवळींना वैचारिक आधार व बळ दिलेले आहे त्यांच्यामुळे महाराष्ट्राला पुरोगामी चेहरा प्राप्त झाला. ते सामाजिक क्रांतीचे जनक आहेत. त्यांनी हिंदू समाजाची कठोर चिकित्सा केली. त्यांनी देशातील

पुरोहितशाहीला कडाडून विरोध केला कारण त्यांच्या मते पुरोहित शाही बहुजन समाजाला मानवी हक्क व स्वातंत्र्य या पासून वंचित ठेवते आणि बहुजन समाजावर मानसिक व बौद्धिक गुलामगिरी लादते. फुले-आंबेडकरांच्या तत्वज्ञानाच्या आधारे बहुजन समाजाचा उद्वार होऊ शकतो. फुले-आंबेडकरांनी समता व स्वातंत्र्य या मूल्यांच्या आधारे भारतीय समाजाची पुनर्रचना करण्याचा आग्रह झाला धरला. शेवटी ते म्हणाले की, खासदार शरद पवार साहेब देशातील प्रतिगामी शक्तीला रोखण्याचे काम करीत आहेत. अध्येक्षीय समारोप करताना माजी खासदार श्रीनिवास पाटील म्हणाले की, लक्ष्मण माने यांनी अत्यंत कष्टातून ही संस्था उभी केलेली आहे. या संस्थेच्या माध्यमातून मान्यवरांना पुरस्कार देऊन त्यांच्या कामाची नेहमीच दखल घेतली जाते. याप्रसंगी संघटनेचा जीवनगौरव पुरस्काराने सन्मानित रामराजे आत्राम आणि युवा साहित्यिक पुरस्काराने सन्मानित विलास माने यांनीही आपले मनोगत व्यक्त केले. या कार्यक्रमास डॉ. मोहन देशमुख, गंगाधर जगमवाड, सौ प्रेमा कुंभार, नितीन कुंभार, प्रभाकर देशमुख, सुनील माने, शशी माने, शैलेंद्र माने, नारायण जावलीकर, मच्छिंद्रनाथ जाधव, हरिदास जाधव, संस्थेतील प्राध्यापक, शिक्षक यांच्यासह विविध क्षेत्रातील मान्यवर उपस्थित होते.

लोकसभेनंतर इंडिया आघाडीचा पोटनिवडणुकीमध्येही मोठा विजय

नवी दिल्ली : लोकसभा निवडणुकीनंतर सात राज्यांमधील १३ जागांसाठी पोटनिवडणूक पार पडली यापैकी १० जागांवर इंडिया आघाडीने विजय मिळवला आहे. तर केवळ एकच जागा भाजपने जिंकली आहे. तर इतर दोन जागा अपक्षांनी राखल्या. यामुळे इंडिया आघाडीला पुन्हा लोकांनी बळ दिल्याचे बोलले जात आहे. पश्चिम बंगालमध्ये ४, हिमाचल प्रदेशात ३, उत्तराखंडमध्ये २, बिहार १, मध्य प्रदेश १, पंजाब १ आणि तामिळनाडूत १ या राज्यांमध्ये १० जुलै रोजी पोटनिवडणुका पार पडल्या होत्या. तर आज या निवडणुकांचा निकाल जाहीर झाला. यामध्ये १३ जागांसाठी १२१ उमेदवार रिंगणात होते. यापैकी १० जागा इंडिया आघाडीने जिंकल्या आहेत. यामध्ये पश्चिम बंगालमधील सर्व चार जागा तृणमूल काँग्रेसने जिंकल्या आहेत. हिमाचलमधील तीन पैकी दोन जागा काँग्रेसने तर एक जागा भाजपने जिंकली आहे. तसेच उत्तराखंडमधील दोन्ही जागा काँग्रेसने जिंकल्या आहेत. बिहारमधील १ जागा अपक्ष, पंजाबमधील १ जागा आप, मध्य प्रदेशातील १ जागा भाजप आणि तामिळनाडूतील १ जागा डीएमके या पक्षांनी जिंकल्या आहेत.

सात राज्यांमधील पोटनिवडणुकीत 'इंडिया' आघाडीची सरशी

सात राज्यांतील १३ जागांवर झालेल्या विधानसभा पोटनिवडणुकांचे निकाल स्पष्ट झाले आहेत. इंडिया आघाडीने १३ पैकी १० जागा जिंकत भाजपला चांगलाच झटका दिला आहे. या पोटनिवडणुकीत भाजपला पश्चिम बंगाल, हिमाचल प्रदेश, उत्तराखंडमध्ये जोरदार झटका बसला. यामध्ये काँग्रेस आणि तृणमूलने प्रत्येकी ४ जागा मिळवल्या आहेत. भाजपला २ तर आम आदमी पक्ष, द्रमुक आणि अपक्षांना प्रत्येकी एक जागा मिळाली आहे. दिगंजानी गड राखले पश्चिम बंगालमध्ये मुख्यमंत्री ममता बॅनर्जी यांची जादू कायम आहे. तर हिमाचल प्रदेशात मुख्यमंत्री सुखविंदर सिंह सुक्खू यांनी आपली पकड कायम ठेवली आहे. पंजाबचे मुख्यमंत्री भगवंत सिंह मान यांनीही 'आप'ची घोडदौड कायम ठेवण्यात यश मिळवले. बिहारमधील निकाल सर्वात धक्कादायक या पोटनिवडणुकीत सर्वात धक्कादायक निकाल बिहारमधील आहे. अपक्ष उमेदवाराने सत्ताधारी पक्षाच्या उमेदवाराचा पराभव केला. बिहारमधील रुपौलीची लक्षवेधी झालेली लढत अपक्ष उमेदवार शंकर सिंह यांनी जिंकली आहे. त्यांनी जदयुच्या कलाधार मंडल यांचा ८ हजारांहून अधिक मतांनी पराभव केला.

स्थानिक माजी आमदार असलेल्या राजदच्या विमा भारती तिसऱ्या क्रमांकावर राहिल्या. विमा भारती या रुपौलीच्या पहिल्या जदयुच्या आमदार होत्या मात्र नंतर त्या राजदमध्ये सामील झाल्या, त्यानंतर ही जागा रिक्त झाली. विमा भारती यांनी पुर्णियामधून राजदच्या वतीने लोकसभा निवडणूकही लढवली होती मात्र तिथेही त्यांना दारुण पराभवाला सामोरे जावे लागले होते. हिमाचल आणि उत्तराखंडमध्ये काँग्रेसची जादू हिमाचल प्रदेशच्या देहरा विधानसभेच्या जागेवर मुख्यमंत्री सुखविंदर सिंह सुक्खू यांच्या पत्नी कमलेश ठाकूर यांनी भाजपचे उमेदवार आणि दोन वेळेचे माजी आमदार होशियार सिंह चंबियाल यांचा १,३९३ मतांनी पराभव केला. तर नालागडमध्येही काँग्रेसने विजय मिळवला.

जरांगेचा अल्टिमेटम संपला ; आम्ही मात्र प्रयत्नात

जालना/ मुंबई : मराठा आरक्षणाच्या मागणीसाठी आंदोलक मनोज जरांगे पाटील यांनी सरकारला १३ जुलैपर्यंतची वेळ दिली होती. परंतु ही वेळ शनिवारी संपत आली असून सरकारने शब्द न पाळल्याने जरांगे पुढे काय भूमिका घेतात, हे पाहाणे महत्त्वाचे आहे. सगसेसोय-याची अंमलबजावणीसह हैदराबाद गॅझेट, नागपूर गॅझेट, मुंबई गॅझेट लागू करण्याची मनोज जरांगे यांची मागणी आहे. हैदराबाद गॅझेट लागू करण्यासंदर्भात मंत्री शंभुराज देसाई यांनी शनिवारी माध्यमांशी बोलताना महत्त्वाची माहिती दिली. शंभुराज देसाई म्हणाले की, जरांगे यांना ज्यावेळी भेटलो होतो तेव्हा त्यांच्याकडे दोन महिन्यांची वेळ आम्ही मागितली होती, परंतु एकच महिन्यांचा कालावधी त्यांनी दिला. एक महिन्यात त्यांना आम्ही भेटून आल्यानंतर मराठा आरक्षणासंदर्भात एकही दिवस आम्ही वाया घालवलेला नाही. दोन-तीन गोष्टी त्यांनी महत्त्वाच्या मांडल्या होत्या त्यामध्ये सगसेसोय-याची अंमलबजावणी आणि हैदराबाद गॅझेट.. या दोन्ही बाबतीत सर्वपक्षीय बैठक

मागच्या चार दिवसात मुख्यमंत्र्यांनी घेतली, दुर्दैवाने महाविकास आघाडीने त्या बैठकीवर बहिष्कार टाकला. त्यांचे त्याबाबतीत काय म्हणणे आहे हे आम्हाला कळू शकले नाही, बहिष्कार टाकला म्हणून आम्ही काय हातावर हात मारून बसलेलो नाही. शंभुराज देसाई पुढे म्हणाले की, रोजच्या रोज आम्ही आढावा घेत आहोत बैठका घेत आहोत, हैदराबाद गॅझेट लागू करण्याचा आग्रह जो जरांगे यांचा आहे

यासाठी आमच्या ११ अधिका-यांची टीम मागील चार दिवसांपासून तेलंगणा गव्हर्नमेंटकडे गेलेली होती. काल ती टीम परत आलेली आहे, मात्र त्यांच्याशी अद्याप माझी चर्चा झालेली नाही. सोमवारी त्यांच्याशी माझी चर्चा होणार आहे त्याबाबतीत पण आम्ही सकारात्मक आहोत. शिंदेंनी जो शब्द दिलेला आहे त्याप्रमाणे लवकरात लवकर आम्ही यातून मार्ग काढण्याचा प्रयत्न नक्कीच करू. हरकतीची छाननी सुरु सगसेसोय संदर्भात ड्राफ्ट नोटिफिकेशन आपण काढलेला आहे, आठ लाखांपेक्षा जास्त ऑब्जेक्शन हरकती आलेल्या आहेत, त्यानंतरसुद्धा कालच्या बैठकीत याबाबतीत लीगल ओपिनियेन कायदेशीर पद्धतीने लोकांनी दिलेले आहेत त्या सगळ्या बाबतीतली छाननी आमच्या विभागातर्फे सुरु आहे. जरांगेना मुख्यमंत्र्यांवर विश्वास मनोज जरांगेच्या अल्टिमेटमबद्दल बोलताना शंभुराज देसाई म्हणाले की, मनोज जरांगेंनी थोडासा संयम बाळगला पाहिजे.

संपादकीय....

वाजवा रे वाजवा!

अखेर धनाजीरावांच्या धाकट्या लेकाचे लग्न लागले. अगदी त्यांना आणि सुंदराबाईंना हवे होते तसे लागले ‘आमचे येथे श्रीकृपेकरून अमुक अमुक यांचे सुपुत्र आणि अमुक अमुक यांची सुकन्या यांचा शरीरसंबंध करण्याचे योजिले आहे. तरी मांडवशोभेसाठी आपण अवश्य यावे’ अशी कोणे एके काळची आपल्या वाडवडिलांच्या लग्नाची इतकी थेट पत्रिका धनाजीरावांच्या डोळ्यासमोरून हलत नव्हती. शरीरसंबंध मांडवशोभा घ्या हे म्हणजे फारच झाले. लग्न म्हणजे स्वर्गात बांधल्या जाणाऱ्या पवित्र गाठी, त्या पृथ्वीवर येऊन पक्क्या करायच्या असतात. त्याआधी दोन्ही घराणी किती तोलामोलाची आहेत, हे पाहायचे असते. लग्न म्हणजे दागदागिने, कपडेलत्ते, मेजवाऱ्या, भेटवस्तू, नाचगाणी, भेटीगाठी हेच त्यांना माहीत होते. आपल्या आजोबा-पणजोबांच्या जीवनात जरा म्हणून मनोरंजन नव्हते, म्हणून त्यांनी अशा थेट आणि रूक्ष पत्रिका लिहून लग्ने उरकली. आपण आपल्या धाकट्यांच्या बाबतीत मात्र तसे अजिबात करायचे नाही, असे धनाजीरावांनी ठरवून टाकले होते. त्याला कारणही तसेच होते. हे कारण काय आणि हे धनाजीराव कोण म्हणून विचारता? अहो तेच ते. कोणे एके काळच्या आटपाट नगरातले. नाही समजले? पहिल्यापासून नीटच सांगायला हवे आहे म्हणता? चला तर मग काय झाले की पूर्वीच्या कहाण्यांमध्ये असते तसे एक आटपाट नगर होते. तिथे धनाजीराव आणि सुंदराबाई हे जोडपे राहत होते. आणि हो, या आटपाट नगरात धनाजीरावांच्या गावीही नसलेले एक नानाजीपंतही होते. पण आपणही त्यांची फार दखल घेण्याची गरज नाही. तर असो, गाठीला बळक पैसा जोडलेल्या धनाजीरावांना गावात चांगलाच मान होता. त्यांचे कुटुंबही खाऊनपिऊन सुखी होते. धनाजीरावांच्या दोन गुणी मुलांचे विवाह झाले होते आणि त्यांच्या कुटुंबात एक सुशील सून आणि जावयाची भर पडली होती. आता त्यांच्या शेंडेफळाचे लग्न होऊ घातले होते. धनाजीरावांच्या घरातले हे शेवटचे कार्य. त्यामुळे सगळ्या पंचक्रोशीत त्याची चर्चा झाली पाहिजे, ‘आजवर असा विवाह पाहिला नाही,’ असे लोकांनी म्हटले पाहिजे असे धनाजीरावांना वाटत होते. शिवाय त्यांच्या असेही लक्षात आले की त्यांच्याकडे असलेल्या संपत्तीच्या, त्यांच्या उत्पन्नाच्या तुलनेत आटपाट नगरात महागाई अगदीच किरकोळ होती. त्यामुळे मग धनाजीराव आणि सुंदराबाई यांनी हा समारंभ झोकात, अगदी हात सैल सोडून करायचे ठरवले. गावोगावी आमंत्रणे पाठवायची होती. धनाजीरावांचा मित्रपरिवार तसा मोठा आणि वेगवेगळ्या थरांमधला. कुणाला चढवायचे नाही आणि कुणाला उतरवायचे नाही म्हणून ज्याच्या त्याच्या मातुराप्रमाणे पत्रिका छापायचे आणि पाठवायचे ठरले. आपल्या घरातून जाणारी लग्नपत्रिका पुढची पन्नास वर्षे लोकांनी जपून ठेवली पाहिजे, असे धनाजीराव आणि सुंदराबाई यांना वाटत होते. त्यामुळे त्यांनी पत्रिकाही अशा सोन्याचांदीचा वर्ख ल्यालेल्या छापल्या की त्या ज्यांना पत्रिका मिळाल्या त्या बघून सगळ्यांनी आ वासला. ज्यांना ज्यांना गेल्या नाहीत, त्यांना म्हणजे नानाजीपंतांना आपोआपच समजले की आपण किती मोठे व्हायला हवे, तर धनाजीरावांच्या घरून आमंत्रण यायला हवे एवढे. त्यामुळे ज्यांना धनाजीरावांकडून पत्रिका आली असे लोक आणि ज्यांना आली नाही असे लोक अशी आपोआपच जगाची विभागणी झाली. तर असो. लग्न समारंभ एकाच दिवशी झाला तर तो कशाला कुणाच्या लक्षात राहील, असे धनाजीरावांना वाटत होते. लग्न मुहूर्तावर लावायचे असल्यामुळे ते एकदाच लावावे लागते, पण साखरपुड्याचे तसे काही नसते अशी पळवाट गुरूजींनी काढून दिल्यावर सगळे कसे सोपे होऊन गेले. एकदा मुलाच्या घरी, एकदा मुलीच्या घरी, एकदा शेतातल्या बंगल्यावर असा तीन तीन वेळा साखरपुडा झाला. अशीच वेगवेगळ्या ठिकाणी तीन तीन वेळा व्याहीभोजने झाली. त्याशिवाय संगीत समारंभ, मेंदी समारंभ, सीमान्तपूजन आणि मुख्य लग्न समारंभ आणि त्यानंतरचा स्वागत समारंभ अबब या सगळ्या कार्यक्रमांमधल्या वधूवरांच्याच नाही, तर इतरांच्याही पोशाखांची, दागदागिऱ्यांची, जेवणावळींमधल्या पदार्थांची यादी एकूनच नानाजीपंतांची दमछाक होत होती. तीन साखरपुडे, तीन व्याहीभोजने आणि प्रत्यक्ष लग्न समारंभ यांत वेगवेगळे पेहराव करायचे, त्यावर वेगवेगळे दागिने घालायचे म्हणजे वहाडी मंडळींनीच धनाजीरावांच्या चिरंजीवांची विवाहासाठी किती बरे खर्च केला असेल, अशी चर्चा नानाजीपंतांच्या घरीदारी रंगू लागली. नानाजीपंतांना वाटा लागले, लग्न असावे तर असे नाही तर आपली लग्ने वरपक्षाने आयत्या वेळी ही मागणी केली, वरमाय अशी रुसून बसली, करवलीचा तोरा कसा आवरायचा हा प्रश्न पडला यातच लग्न समारंभ संपून जातो आणि कर्जाचा डोंगर डोक्यावर येतो तो वेगळाच. त्यांना दिसत होते की धनाजीरावांच्या घरच्या कार्यात असे काहीच नव्हते. मुळात लग्न किती पैशात उरकायचे हाच प्रश्न नव्हता. एकट्या वरपक्षाने सगळा खर्च करायचा नव्हता की तो निम्मा निम्मा वाटूनही घ्यायचा नव्हता. ९९ टक्के भांडणे तिथेच संपली होती. त्यामुळे वातावरण कसे छान होते. कुणी रुसत नव्हते की कुणी भांडत नव्हते. सगळी मंडळी नटूनथटून येत होती. छान हसत फोटोग्राफरला पोझ देत होती. सगळ्यांनी आपापले आहेर तर आधीच पाठवून दिले होते. कुणी धनाजीरावांच्या शेंडेफळाला बंगला भेट दिला होता, तर कुणी गाडी. कुणी सोनेनाणे, कुणी हिरेमाणके तर कुणी आणखी काही मौल्यवान वस्तू. आपल्याकडच्या काही लग्नपत्रिकेत लिहिले जाते, तसे ‘कृपया आहेर आणू नये’ हे वाक्य धनाजीरावांनी पत्रिकेत का लिहिले नसेल, विसरले असतील का असा प्रश्न नानाजीपंतांना पडला होता.

राज्यातील महिलांना स्वावलंबी, आत्मनिर्भर करण्यासाठी आणि त्यांच्या सशक्तीकरणस चालना देण्यासाठी राज्य शासनने ‘मुख्यमंत्री-माझी लाडकी बहीण’ ही अतिशय महत्त्वपूर्ण योजना सुरु केली आहे. या योजनेमुळे राज्यातील २१ ते ६५ वर्षे वयोगटातील महिला, मुलींना दरमहा १ हजार ५०० रुपये म्हणजेच एका वर्षात १८ हजार रुपये लाभ दिला जाणार आहे. त्यामुळे या महिला आणि मुलींच्या आर्थिक स्वातंत्र्यासाठी, त्यांच्या आरोग्य आणि पोषणामध्ये सुधारणा होण्यासाठी मदत होणार आहे. यामध्ये विवाहित, घटस्फोटीत, विधवा, परितळ्या, निराधार, कुटुंबातील एक अविवाहित महिला यांचा समावेश आहे. या योजनेचा लाभ डीबीटी प्रणालीद्वारे लाभार्थी महिलेच्या आधार सलंग बँक खात्यामध्ये थेट दरमहा जमा केला जाणार असल्याने पात्र महिलांची ऑनलाईन नोंदणी करणे बंधनकारक आहे. ऑनलाईन नाव नोंदणीसाठी ‘नारीशक्ती दूत-छत्रीळीहरळीक रौं’ हे मोबाईल प कार्यान्वित करण्यात आले असून हे प डाऊनलोड करून वैयक्तिक अर्जदार ऑनलाईन अर्ज भरू शकणार आहेत. ‘मुख्यमंत्री-लाडकी बहीण’ योजनेचा लाभ जास्तीत जास्त महिलांना देण्यासाठी शासन प्रयत्नशील असून योजनेची व्याप्ती वाढविण्यात आली आहे. पर्यायी आणि सहज उपलब्ध होणारी कागदपत्रांच्या आधारे अर्ज भरून घेण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. तसेच या योजनेसाठी ऑनलाईन अर्ज करण्याची मुदत ३१ ऑगस्ट २०२४

पर्यंत असली तरीही या कालावधीत केव्हाही अर्ज केला तरी पात्र महिलेला १ जुलै २०२४ पासून या योजनेचा लाभ दिला जाणार आहे. ऑनलाईन अर्ज भरण्याची सुविधाही निशुल्क असून या योजनेची अर्ज माहिती लाभार्थ्यांना देण्यासाठी तालुकास्तरावर तहसील कार्यालय, पंचायत समिती, नगरपरिषद तथा नगरपंचायत यादिकाणी, तसेच जिल्हास्तरावर महिला व बालविकास अधिकारी कार्यालयात मदत कक्ष कार्यान्वित करण्यात आले आहेत. तसेच १८१ या टोल फ्री क्रमांकावर किंवा ०२३८२-२९९६८० या क्रमांकावर कार्यालयीन वेळेस संपर्क साधून योजनेची अधिक माहिती प्राप्त करून घेता येणार आहे. ऑफलाईन अर्जाचे नमुने निशुल्क स्वरूपात अंगणवाडी, ग्रामपंचायत कार्यालयांमध्ये उपलब्ध करून देण्यात आले आहेत. शहरी व ग्रामीण भागात विशेष शिबिरे आयोजित केले जात असल्याने महिलांना आपल्या घराजवळच योजनेसाठी अर्ज करण्याची सुविधा मिळत आहे. या शिबिरांना महिलांचा उत्स्फूर्त प्रतिसाद मिळत आहे. प्रत्येक पात्र महिलेचा अर्ज भरून घेण्यासाठी शिबिरे ‘मुख्यमंत्री-माझी लाडकी बहीण’ योजनेसाठी जिल्ह्यातील सर्व पात्र महिलांचे अर्ज भरून घेण्यासाठी प्रशासनामार्फत शहरी भागात विविध शिबिरे आयोजित करण्यात येत असून गाव पातळीवरही अर्ज भरण्याची सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. याद्वारे ऑनलाईन व ऑफलाईन अर्ज स्वीकारण्यासाठी ग्रामीण भागात तलाठी, ग्रामसेवक, कृषि सहायक, अंगणवाडी सेविका, ग्राम रोजगार सेवक, आशा सेविका यांच्यासह अन्य ग्रामस्तरीय कर्मचारी यांच्या समितीवर जबाबदारी देण्यात आली आहे. शहरी भागात अंगणवाडी सेविका, राष्ट्रीय नागरी जीवनोन्नती अभियानचे समूह संघटक, मदत कक्ष प्रमख व शहर मिशन

व्यवस्थापक, आशा सेविका, सेतू सुविधा केंद्र व आपले सरकार सेवा केंद्र यांना पात्र महिलांचे अर्ज भरण्यासाठी प्राधिकृत करण्यात आले आहे. महिलांचे ऑफलाईन अर्ज स्वीकारून ते पत्र ऑनलाईन भरण्याची जबाबदारी त्यांच्यावर राहणार आहे. योजनेचा लाभ घेण्यासाठी आवश्यक कागदपत्रे योजनेचा लाभ घेण्यासाठी आधारकार्ड बंधनकारक असून आधारकार्डवरील माहिती प्रमाणेच अर्ज भरणे बंधनकारक आहे. यासोबतच अधिवास प्रमाणपत्र किंवा जन्म नोंदणी प्रमाणपत्र अथवा महिलेचे १५ वर्षांपूर्वीचे रेशनकार्ड, मतदार ओळखपत्र, जन्म प्रमाणपत्र, शाळा सोडल्याचा दाखला यापैकी एक दस्तावेज सोबत जोडावा. तसेच उत्पन्नाचा दाखला अथवा पिवळे किंवा केशरी रेशनकार्ड सोबत जोडावे. नवविवाहित महिलेच्या बाबतीत तिचे नाव रेशनकार्डवर लगेच लावणे शक्य होत नाही. त्यामुळे विवाह नोंदणी प्रमाणपत्र असलेल्या अशा नवविवाहित महिलेच्या पतीचे रेशनकार्ड हे उत्पन्नाचा दाखला म्हणून ग्राह्य धरण्यात येईल. अर्जदाराचे विहित नमुन्यातील साध्या कागदावरील हमीपत्र, बँक पासबुक, अर्जदाराचा फोटो. आवश्यक आहे. महिलेचा जन्म परराज्यातील असल्यास पतीचे अधिवास प्रमाणपत्र, जन्म दाखला, शाळा सोडल्याचा दाखला, १५ वर्षांपूर्वीचे रेशनकार्ड, मतदार ओळखपत्र यापैकी कोणताही एक दस्तावेज ग्राह्य धरण्यात येणार आहे. तसेच या योजनेसाठी पोस्टातील बँक खातेही ग्राह्य मानले जाणार आहे.

*****
- तानाजी घोलेप,
प्र. जिल्हा माहिती अधिकारी, लातूर

कचऱ्याच्या डब्यात मला माझा इगो दिसला.

आधुनिक तंत्रज्ञान झपाट्याने विकासीत झाल्यामुळे प्रत्येक माणूस हा घराघरात,आटो रिक्षात,लोकल रेल्वे,मेल एक्सप्रेस प्रवाशात मोबाइल मध्ये डोके घालून असतो.आजू बाजूला कोण आहे आणि काय चालले त्याला काही घेणे देणे नसते.घरात सुट्टी आहे म्हणून शांत झोपलेला दिसत नाही. प्रवासात एक,दोड ताराचा प्रवास आहे म्हणून कोणी डोळेबंद करून शांत पडलेला दिसत नाही.अशा परिस्थितीतुन एखादा माणूस निवांत झोपलेला दिसत असेल तर तो कुठे असतो?..त्यासाठी ही हृदय स्पर्शी गोष्ट वाचा. खूप दिवसांनी छान गाढ झोप लागली.जाग आल्यावर हॉस्पिटलमध्ये आहेत हे लक्षात यायला काही क्षण लागले.बेल वाजवल्यावर रुममध्ये नर्स आल्या. गुड इन्झिनिंग सर, कोणी भेटायला आलं होत का? नाही बराच वेळ झोपलेला होतो म्हणून विचारांत मोबाईलवरसुद्धा एकही मिस कॉल किंवा मेसेज नव्हता. आता कसं वाटतंय नर्स प्रचंड बोर झालंय तीन दिवसात ते प्यून काका सोडून तर भेटायला दुसरं कोणीच कसं आलं नाही? सगळे बिझी असतील आपलं माणूस म्हणून काळजी आहे कि नाही नर्स बोलत होत्या.पण मी काहीच उत्तर दिलं नाही. सॉरी. मी जरा जास्तच बोलले. नर्स जे खरं तेच तर बोललात! ब्लडप्रेसर तपासतांना दोन-तीन वेळा ‘सॉरी’ म्हणून नर्स निघून गेल्या.त्यांनी सहजपणे म्हटलेलं खोलवर लागलं.दोन शब्द बोलायला, विचारपूस करायला हक्काचं,प्रेमाचं कोणीच नाही याचं खूप वाईट वाटलं.एकदम रडायला आलं.भर ओसरल्यावर बाहीने डोळे पुसले.डोक्यात विचारांचा पंखा गरगरा फिरायला लागला.अस्वस्थता वाढली. आज मला काही कमी नाही.मोठा बंगला,फार्म हाउस,तीन तीन गाड्या,भरपूर बँक बॅलन्स,सोशल स्टेटस सगळं आहे,तरीही मन शांत नाही.कशाची तरी उणीव भासतेय. प्रत्येकजणच स्वार्थी असतो,पण मी पराकोटीचा आहे. प्रचंड हुशार,तल्लख बुद्धी परंतु तिरसट,हेकेखोर स्वभावामुळे कधीच आवडता नव्हतो.फटकळ बोलण्यामुळे फारसे मिर नव्हते.जे होते तेसुद्धा लांब गेले.माझ्या आख्यात कधीच कोणाला दवळादवळ करू दिली नाही अगदी बायकोलासुद्धा.तिला नेहमीच ठराविक अंतरावर ठेवलं. लौकिक अर्थाने सुखाचा संसार असला.तरी आमच्यात दुरावा कायम राहिला.पैशाच्या नादात म्हातारपणी

आई-वडिलांना दुखावले. मोठ्या भावाला फसवून वडिलोपार्जित संपत्ती नावावर करून घेतली. एवढं सगळं करून काय मिळवलं तर अफाट पैसा सोबत विकृत समाधान आणि टोचणारं एकटेपण. विचारांची वावटळ डोक्यात उठली होती.स्वतःचा खूप राग आला.मन मोकळं करायची इच्छा झाली.बायकोला फोन केला पण उगीच डिस्टर्ब करू नकोस.काही हवं असेल तर मेसेज कर असा सांगत तिनं फोन कट केला.तारुण्याच्या धुंटीतल्या मुलांशी बोलायचा तर प्रश्नच नव्हता. ....फोन नंबर पाहताना दादाच्या नंबरवर नजर स्थिरावली. पुन्हा आठवणीची गर्दी. दादाचा नंबर डायल केला पण लगेच कट केला कारण आमच्यातला अबोला. तीन वर्षांपूर्वी आमच्यात कडाक्याचे भांडण झालं होत. त्यानंतर पुढाकार घेऊन दादानं समेटाचा प्रयत्न केला पण माझा इगो आडवा आला.म्हणूनच आता तोंड उघडायची हिंमत होत नव्हती तरीपण बोलावसं वाटत होतं.शेवटी धाडस करून नंबर डायल केला आणि डोळे गच्च मिटले. हं तोच दादाचा आवाज दादा, मी बोलतोय अजून नंबर डिलीट केलेला नाही कसायेस फोन कशाला केलास तुझा राग समजू शकतो.खूप चुकीचा वागलो.गोड गोड बोलून तुला फसवले ठरवलं नसताना आपसूकच मनात साठलेलं धाडधाड बोलायला लागलो.मुद्द्याचं बोल.उगीच शिळ्या कढीला ऊत आणू नकोस. आपल्यात आता काही शिल्लक राहिलेलं नाही दादा, इतकं तोडून बोलू नकोस मी तर फक्त बोलतोय. तू तर..... पैशाच्या नादानं भरकटलो होतो. चुकलो. एकदम फोन का केलास. सगळ्या वाटण्या झाल्यात आता काहीच शिल्लक नाही मला माफ कर म्हणालो पण पलीकडून काहीच उत्तर आलं नाही. दादा!!! एकतोय, काय काम होतं माझ्याकडून डोंगरापेढव्या चुका झाल्यात मुद्द्याचं बोल झालं गेलं विसरून जा. ठीकयदादा कोरडेपणाने बोलला परंतु मी मात्र प्रचंड भावूक झालो. झालं असेल तर फोन ठेवतो आज सगळं काही आहे अन नाहीही.काय ते स्पष्ट बोल हॉस्पिटलमध्ये एकटा पडलोय का, काय झालं दादाचा आवाज कापरा झाला. बीपी वाढलंय.चक्कर आली म्हणून भरती झालोय. डॉक्टरांनी आराम करायला सांगितलंय. सोबत कोण आहे कोणीच नाही. दिवसातून दोनदा बायको आणि मुलं व्हिडीओ कॉल करून विचारपूस

करायचं कर्तव्य पार पाडतात अजबच आहे जे पेरलं तेच उगवलं. मी त्यांच्याशी असाच वागलोय. कधीच प्रेमाचे दोन शब्द बोललो नाही. फक्त व्यवहार पाहिला. स्वार्थासाठी नाती वापरली आणि तोडली. आता एकटेपणाने कासावीस झाल्यावर डोळे उघडलेत कंठ दाटल्याने फोन कट केला.अंधार करून पडून राहिलो.बऱ्याच वेळानंतर नर्स आल्या.लाईट लावून हातात कागदाचा पुडा दिला.मस्त घमघमाट सुटला होता. धाईघाईने पुडा उघडला तर त्यात भाजलेल्या शेंगा. प्रचंड आनंद झाला. नक्की दादा आलाय. कुठंय??? मी इथचं आहे दादा समोर आला. आम्ही सख्खे भाऊ तीन वर्षांनंतर एकमेकांना भेटत होतो.दोघांच्याही मनाची विचित्र अवस्था झाली.फक्त एकमेकांकडे एकटक पाहत होतो. नकळतपणे माझे हात जोडले गेले. राग बाजूला ठेवून लगेच भेटायला आलास. काय करणार तुझा फोन आल्यावर कायचलं नाही.जे झालं ते झालं.आता फार विचार करू नको. तुला राग नाही आला खूप आला. तीन वर्षे तोच कुरवाळत होतो पण आज तुझ्याशी बोलल्यावर सगळा राग वाहून गेला.तुला आवडणऱ्या भाजलेल्या शेंगा घेतल्या आणि तडक इथं आलो दादा !!!!!...मला पुढे काही बोलता येईना. दादानं डोक्यावरून हात फिरवला तेव्हा खूप शांत शांत वाटलं. राग कधीच नाल्यापेक्षा मोठा नसतो. मग ते रक्ताचं असो वा मैत्रीचं.चुका,अपमान काळाच्या ओघात बोधट होतात. जुन्या गोष्टींना चिकटून बरल्याचा त्रास स्वतःलाच जास्त होतो. एक गोष्ट कायम लक्षात ठेव – आपलं नातं म्हणजे फेविकोल का जोड.... दादा लहानपणी घायचा तसचं शेंगा सोलून चणे मला देत बोलत होता.त्या भाजलेल्या खरपूस दाण्याची दग अफलातून होती. सहज कचऱ्याच्या डब्याकडे लक्ष गेलं त्यात शेंगांच्या टरफलाच्या जागी मलाच माझा इगो दिसत होता !!. जे लोक समोरासमोर बोलू शकत नाही.असे लोक सोशल मिडियावर व्यक्त होतात.

*****
संकलन सागर तायडे
सोशल मिडियावरील (व्हाट्सअप साभार)

वस्तुस्थिती एकदाची सांगून टाका

आरक्षणाच्या प्रश्नावरून राज्य गेली काही वर्षे धुमसते आहे. पण राज्यात शासकीय निमशासकीय पदे किती, ती किती भरली गेली, किती रिक्त राहिली याची माहिती आंदोलकांना असते का? ती सरकारकडून दरवर्षी नियमित दिली गेली तर आरक्षणाच्या मुद्द्यावर किती अवलंबून राहायचे हे आंदोलक तर्पणांना उरवता येतिले मराठा आरक्षण स्क्वॅडचे किंवा नागरिकांच्या मागास वर्गातून (ओबीसी) देण्याचा अग्रह आणि ओबीसीमधून ते देण्यासाठी होणारा विरोध यामुळे महाराष्ट्र गेली पाच ते सहा वर्षे दबळून निघालेला आहे. सुरवातीला दोन्ही बाजूकडून निघणारे मोर्चे, केली जाणारी आंदोलने, नंतर उपोषणे, गावंढी असा प्रवास करीत त्याचे पडसाद राजकारणावरही पडू लागले आहेत. आता तर ते अशा टप्प्यावर येऊन पोहोचले आहे की या उद्वेगळ्या परिस्थितीमुळे महाराष्ट्रासारख्या प्रगत आणि पुरोगामी राज्याची वीण उसळली तर जाणार नाही अशी भीती वाटू लागली आहे. आरक्षणाबाबत जे मुद्दे दोन्ही बाजूकडून मांडले जात आहेत, त्यांचा केंद्रबिंदू एकच असतो की संबधित जातीतील तरणाईला शिक्षणत आणि विशेषतः शासकीय, निमशासकीय नोकरीत आरक्षण मिळावे. जेणेकरून त्या जातीच्या, जमातीच्या आर्थिक उन्नतीसाठी आणि सामाजिक स्थैर्यासाठी फायदा होईल. या मागण्या एकदम रास्त आहेत याबाबत दमत असूच शकत नाही. प्रश्न केवळ हा आहे की ते सध्याच्या सामाजिक संरचनेत, संविधानाच्या चौकटीत कसे बसवायचे? त्याबाबत संविधानातील तरतुदी, सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायनिवाडे याकडे लोकशाहीत वैधानिकरीत्या दुर्लक्ष करता येणे शक्य नाही आणि त्यामुळे ही शासनसमोर एक गहन आणि गुंतागुंतीची समस्या बनून राहिली आहे. तिची सोडवणूक करणे जिकिरीचे झाल्याचे दिसून येते. आंदोलनाचे नेतृत्व, राजकीय कार्यकर्ते, लोकप्रतिनिधी, प्रसारमाध्यमे, सामाजिक अभ्यासक इत्यादींच्या परिघात हा प्रश्न अत्यंत प्रखरतेने घेतला गेला असताना त्याबाबत प्रशासकीय नेतृत्वाचे काय मत आहे किंवा भूमिका आहे हे याबाबत महाराष्ट्रास अनभिज्ञ आहे. प्रशासकीय नेतृत्व यामध्ये बऱ्याचही भूमिका घेऊन मूग मिळून बसले आहे की, वस्तुस्थिती राजकीय नेतृत्वापुढे ठेवून ती समजावून देण्यात प्रशासकीय नेतृत्व दुबळे ठरले आहे किंवा कसे हे समजण्यास मार्ग नाही. महाराष्ट्र हा औद्योगिकीकरण, रोजगार, कृषी, शैक्षणिक, सामाजिक सलोखा आणि शांतता अशा सर्वच बाबतीत अनेक दृशकं देशात अग्रेसर राहिलेला आहे. राज्याच्या या प्रगतशीलतेमुळे इतर राज्यांतील नागरिकेदखील रोजगार, उद्योग, व्यवसाय यासाठी महाराष्ट्राकडे आकृष्ट होतात आणि मा परप्रांतीयांचे लोंढे थांबवणे हाही एक मुद्दा राजकारणांना मिळतो. परदेशातून भारतात होणाऱ्या आर्थिक गुंतवणुकीमध्ये देखील महाराष्ट्राचे स्थान नेहमीच सर्वोच्च राहिलेले आहे. या पार्श्वभूमीवर राज्यात शांतता, सुव्यवस्था आणि सामाजिक सलोखा यापुढेही राहावा यासाठी राजकीय नेतृत्वाबरोबरच प्रशासकीय नेतृत्वाचीही जबाबदारी आहे. राज्यात मराठा आरक्षणाचा सर्वच स्तरातून पाठिंबा आहे. फक्त ते आरक्षण ओबीसींच्या कोट्यातून देण्यास ओबीसींचा विरोध आहे, असे सध्याचे वातावरण आहे आणि तेच राज्यातील सामाजिक सलोखा बिघडण्याचे प्रमुख कारण असल्याचे दिसून येते. स्वतंत्र आरक्षण देण्यास ओबीसींचा विरोध नाही ही बाब ओबीसीं नेतृत्वाने स्पष्ट केली आहे. म्हणजेच मराठा समाजास आरक्षण देण्यासाठी लोकप्रतिनिधींबरोबर इतर घटकदेखील आग्रही असल्याचे चित्र दिसते. यामध्ये संविधानात्मक तरतुदी, सर्वोच्च न्यायालयाचे विविध निर्णय यांनी प्रश्न अधिक गुंतागुंतीचा झाला आहे असे सकृत्दर्शनी दिसून येते. देशापुढे, समाजापुढे गंभीर प्रश्न, आव्हाने निर्माण

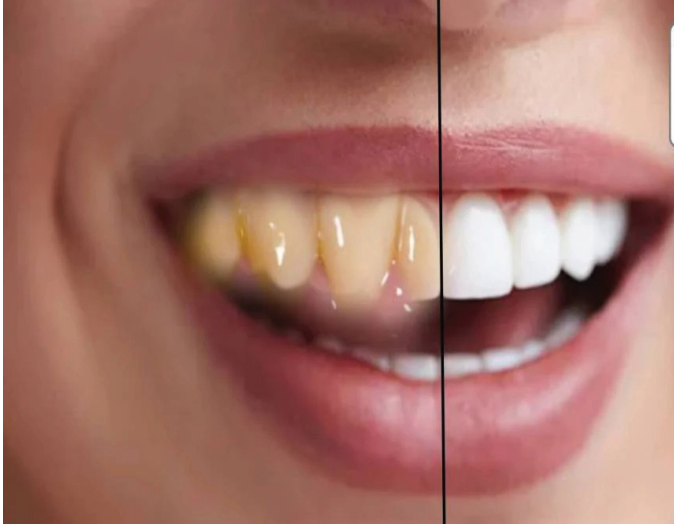
झाली किंवा भविष्यात निर्माण होणार असतील तर त्यावर तोडगा तयार करण्याची प्राथमिक जबाबदारी ही प्रशासकीय नेतृत्वाची असते. देशपातळीवरील स्पर्धेत सर्वोच्च कोटीची बुद्धिमत्ता, प्रगल्भता आणि प्रशासनातील तीन दशकांचा दीर्घ आणि सर्वव्यापी अनुभव, शिवाय सांविधानिक कवच-कुंडले या आधारे लोकप्रतिनिधींना त्यातून मागू दाखवण्याची लोकशाहीत प्रशासकीय नेतृत्वाची जबाबदारी असते. असे प्रश्न केवळ राजकीय परिघांतून ठेवून त्याकडे केवळ बऱ्याचही भूमिका घेणे प्रशासनाला शोभादायक नसते. राजकीय नेतृत्व मा ते कोणत्याही पक्षाचे असून त्यांना सामाजिक समतोल, शांतता हवी असते आणि त्याकरिता ते प्रयत्नशील असतात. ते साध्य करण्यासाठी कोणत्या उपाययोजना आहेत हे सुचविण्याची जबाबदारी लोकशाहीमध्ये प्रशासनावर सोपविण्यात आली आहे. या पार्श्वभूमीवर, जनतेने प्रशासकीय नेतृत्वाकडून काय अपेक्षा ठेवाय्यात हे समजून घेणे आवश्यक राहिले. भारतातील रोजगार, बरेजोगारीबाबत आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटना यांनी अलीकडेच आकडेवारीसह एक अहवाल प्रसूत केला आहे. सदर अहवालानुसार रोजगाराची सद्या:स्थिती तितकीशी आशादायक नाही. तथापि, आरक्षणाच्या पार्श्वभूमीवर इतर आकडेवारीत न जाता आरक्षणांतर्गत रोजगार उपलब्ध होण्यासाठीच्या संधी किती प्रमाणात आहेत, त्यावर या अहवालानुसार स्वच्छ प्रकाश पडतो.

या अहवालानुसार भारतातील सुमारे ९० टक्के रोजगार हा अनौपचारिक क्षेत्रात आहे. इतर काही आकडेवारीनुसार अनौपचारिक क्षेत्रातील रोजगाराचे प्रमाण १४ टक्के आहे. याचाच दुसरा अर्थ हा आहे की औपचारिक क्षेत्रात फक्त ६ ते १० टक्के इतका अल्प रोजगार आहे आणि त्यात संघटित औद्योगिक, सेवा क्षेत्राबरोबरच शासकीय-निमशासकीय रोजगार उपलब्ध होऊ शकतो. या औपचारिक क्षेत्रापैकी शासकीय-निमशासकीय क्षेत्रातील नोकऱ्यांचे प्रमाण किती याची अधिकृत आकडेवारी अलीकडे उपलब्ध होत नसली तरी पूर्वीच्या आकडेवारीनुसार ते प्रमाण एकूण रोजगाराच्या २ ते ३ टक्केपेक्षा जास्त असणार नाही असा कायास आहे. महाराष्ट्रात शासकीय-निमशासकीय किती पदेनिर्मिती झालेली आहे आणि ती एकूण रोजगाराच्या किती टक्के आहे हे प्रशासकीय नेतृत्वाने राजकीय नेतृत्वाला आणि विशेषतः तरणाईसह सर्वसामान्य जनतेला स्पष्टपणे आणि सोप्या भाषेत वेळेवेळी जाहीरपणे सांगणे अभिप्रेत आहे. त्यामुळे तरणाईला आणि आंदोलनकर्त्यांना किंवा आंदोलनाला विरोध करणाऱ्यांना हे स्पष्ट होईल की, आरक्षणासाठी किती स्कोप किंवा रोजगार संधी उपलब्ध आहेत! त्या माहितीवरून तरणाईला आणि जनतेला स्पष्ट होईल की ९७ टक्के अनौपचारिक क्षेत्रातील रोजगाराच्या संधीसाठी प्रयत्नशील राहायचे की तीन टक्के शासकीय नोकरीतील ‘आरक्षणा’अंतर्गत उपलब्ध होणाऱ्या अत्यल्प संख्येच्या नोकरीसाठी प्रयत्न करायचे! हे जो तो स्वतःच्या संदसद्विचेकबुद्धीनुसार ठरवू शकेल. अशी माहिती दरवर्षी प्रशासनाकडून जाहीर केल्याचे माझ्या तरी पेंकवात नाही. हे प्रशासकीय नेतृत्वाचा दुर्बळेपणा किंवा नाकटेंपणा याशिवाय दुसरे काही असूच शकत नाही. दुसरी बाब म्हणजे जी पदे किंवा नोकऱ्या या शासन परिघात निर्माण झालेल्या आहेत त्यापैकी प्रत्यक्षात किती पदे भरलेली आहेत आणि किती रिक्त आहेत हे सुद्धा प्रशासकीय नेतृत्वाने जनतेला सांगणे आवश्यक आहे. जी पदे वर्षानुषर्ष रिक्त राहातात किंवा ‘ठेवली’ जातात या पदांवरील आरक्षणही उपलब्ध होत नाही. कोविडेच्या पार्श्वभूमीवर प्रसारमाध्यमांमध्ये त्यावेळेस जी आकडेवारी प्रसिद्ध झाली होती त्यानुसार शासन आणि महानगरपालिकेतील आरंभ्य विभागातील काही श्रेणीची ४० ते ६६ टक्के पदे रिक्त होती.

हेच चित्र इतर खाल्यात असले (आणि ते अस्पष्ट्याची शक्यता खूप जास्त आहे) तर शासकीय नोकऱ्या आणि त्याअंतर्गत आरक्षणाद्वारे उपलब्ध होणाऱ्या संधी हा एक फुगवट किंवा वस्तुस्थितीची सूत्र असू शकते. प्रशासकीय नेतृत्वाची जबाबदारी आहे याबाबत सत्य परिस्थिती त्यांनी जनतेसमोर दरवर्षी मांडली पाहिजे. आरक्षण संकल्पनेमोगे काय संदर्भ आहेत, स्वातंत्र्य मिळून ७६ वर्षे झाली तरी ते आवश्यक आहे का, ते कोणत्या देय आहे आणि कोणास देय नाही, आरक्षणांमुळे प्रशासकीय कार्यक्षमतेवर खरोखरच काही परिणाम संभवतो का की ज्यामुळे आरक्षणासाठी ५० टक्क्यांची मर्यादा आली, अशी कार्यक्षमता खरोखरच कमी होत असेल तर शिक्षणत पैशेंग सीट्स ही संकल्पना विसंगत नाही का, असे अनेक प्रश्न असले तरी त्या प्रश्नात मी जाणार नाही, कारण तो एक स्वतंत्र विषय आहे. तथापि, सध्या शासनांतर्गत नोकऱ्या अनुसूचित जाती, अनु. जमाती आणि शिबीराने प्रशासकीय नेतृत्वाने वस्तुस्थिती समोर आणली पाहिजे. संविधानातील मूलभूत अधिकारांतर्गत अनुच्छेद १५ अन्वये नागरिकांमध्ये शासन कोणताही भेदभाव करू शकणार याची व्हाही देण्यात आलेली आहे. तथापि, अनुच्छेद १५ मध्ये ही तरतूद असली तरी त्यातच देशातील ऐतिहासिक भेदभावामास संस्कृतीमुळे अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास प्रवर्गांच्या उन्नतीसाठी विशेष तरतूदी करण्याची मोकळीक देण्यात आलेली आहे. त्याचबरोबर अनुच्छेद १६ अन्वये शासकीय सेवेत नोकरी देताना नागरिकांमध्ये भेदभाव केला जाणार नाही, अशीही व्हाही देण्यात आली असली तरी नागरिकांच्या मागास प्रवर्गांचे प्रतिनिधित्व शासकीय नोकऱ्यात योग्य प्रमाणात होत नसेल तर त्यांच्याकरिता पदे राखीव करता येऊ शकतील अशीही तरतूद आहे. एकंदरीतच आरक्षणाच्या संविधानातील मुख्य गाभा हा आहे की, जर शासकीय नोकऱ्या, शैक्षणिक प्रवेश आणि लोकप्रतिनिधींमध्ये अनुसूचित जाती, अनु. जमाती आणि नागरिकांच्या मागासपूर्व वर्गांचे प्रतिनिधित्व त्यांच्या जाती/जमातीच्या प्रमाणात नसेल तर आरक्षणाद्वारे शासन त्यांची आर्थिक, सामाजिक, शैक्षणिक उन्नती करून सर्व समाज एका पातळीवर आणण्याचे प्रयत्न करेल. देशाला स्वातंत्र्य मिळून ७६ वर्षे होत आहेत. या कालावधीत आरक्षणांमुळे समाज एका पातळीवर आला आहे किंवा नाही याची चाचपणी करून प्रशासकीय नेतृत्वाने राजकीय नेतृत्वाला पुढे काय करायचे याचा सद्गा देणे आवश्यक आहे. म्हणजेच शैक्षणिक कोर्सच्या प्रवेशामध्ये, शासकीय नोकऱ्यांत आणि लोकप्रतिनिधित्वात प्रत्येक जातीची, जमातीची आणि प्रवर्गांची सद्या:स्थिती काय आहे हे आजगणाने आवश्यक आहे. म्हणजेच जातीच्या, जमातीच्या, प्रवर्गांच्या टक्केवारीइतके प्रतिनिधित्व त्यांच्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात आहे की त्यात अद्यापही तफावत आहे. तफावत नसेल आणि प्रतिनिधित्व लोकसंख्येच्या सापेक्ष असेल तर आरक्षणाची गरजच संशुभत आल्यासारखे होईल. अर्थात हे कशाकरून ठरले तर अभ्यासपूर्ण आकडेवारीवरून! ही आकडेवारी कोण उपलब्ध करणार? अर्थात ही प्रशासकीय नेतृत्वाची जबाबदारी आहे. सध्या अशी सर्वकष आकडेवारी उपलब्ध दिसून येत नाही. हे प्रशासकीय नेतृत्वाचे मूलभूत अपयश होय. अशी आकडेवारी वेळेवेळी सकलित करून त्यागोगे धोरणे ठरविण्यासाठी त्यांनी त्या धोरणांची आवश्यकता आकडेवारीसह राजकीय नेतृत्वाला पटवून दिली पाहिजे. प्रशासकीय नेतृत्व तसे करते किंवा नाही हे जनतेला त्यांनी जाहीररीत्या सांगणे आवश्यक आहे. एखाद्याला मधुमेह झाला असेल आणि त्यावर उपचार सुरु केल्यानंतर तो पूर्ण आटोक्यात आला किंवा नाही हे रक्त चाचणी करूनच ठरवता येते.

दातांवरील पिवळे डाग गायब करू शकतात ही ४ फळे; डेंटिस्टने सांगितले हे उपाय वाचा व खळखळून हसा

खळखळून हसण्यापासून तुम्हाला कोण थांबवतंय? काम, बॉस, घरात ही सगळी कारणं आपल्याला वेळेचं नियोजन करून व मानसिक स्वास्थ्य जपून दूर करता येतील. पण जर तुमचे दात तुमच्या हास्यात अडथळा आणत असतील तर मात्र तुम्हाला खाली दिलेली संपूर्ण माहिती वाचायलाच हवी. नीट दात घासले तरी अनेकदा आपल्या आहारातील घटकांमुळे किंवा अन्य अनेक कारणांमुळे दातावर पिवळा थर जमा होऊ शकतो. काही वेळा हे डाग इतके गडद असतात की तोंड उघडून बोलायला सुद्धा अनेकांना संकोच वाटतो. पण यापुढे ही अडचण येऊ नये असे काही उपाय आज आपण पाहणार आहोत. सहज बाजारात मिळणारी काही फळे वापरून आपणही दातांना पांढरे शुभ्र बनवू शकता. ही फळे कोणती व त्यांचा फायदा काय याविषयी क्राऊन हब डेंटल क्लिनिक, पीतमपुरा येथील प्रोस्टोडोन्टिस्ट डॉ. निरती अरोरा यांनी इंडियन एक्सप्रेसला दिलेली माहिती जाणून घेऊया.

दातांवरील डाग हटवण्यासाठी 'या' फळांचे सेवन करा! डॉ. अरोरा सांगतात की, टरबूज, पपई आणि स्ट्रॉबेरीसारख्या फळांमध्ये मलिक सिड असते, जे एक सोम्य ब्लीचिंग एजंट म्हणून काम करते व दातांच्या पृष्ठभागावरील डाग हलके करण्यास मदत करते. ही फळे लाळेचे उत्पादन देखील उत्तेजित करतात, ज्यामुळे अन्नाचे कण व बॅक्टेरिया निघून जाण्यास मदत होते व परिणामी मुळातच दातांवर डाग पडण्याचे प्रमाण कमी होते. अर्थात डॉ. अरोरा यांनी हे ही अधोरेखित

केले की केवळ फळे खाल्ल्याने तुमचे दात चमचमतील अशी अपेक्षा करू नका. यासाठी तुम्हाला उत्तम स्वच्छता बाळगण्याची गरज आहे. शिवाय कॉफी, रेड वाईनसारख्या डाग पाडणऱ्या गोष्टींचे सेवन सुद्धा कमी करायला हवे. दातांची चमक वाढवण्यासाठी अननस सुद्धा उत्तम काम करू शकतो. अननसातील पपेन आणि ब्रोमेलिन नावाच्या एन्झाइम्समुळे दातांच्या पृष्ठभागावरील

टाकण्यास मदत करतात.

नॅचरल व्हाइटनिंग: तज्ज्ञांकडून टीथ व्हाइटनिंग जरी करून घेतलं तरी ते टिकवून ठेवण्यासाठी माफक प्रमाणात नैसर्गिक व्हाइटनिंग जसे की वर नमूद केलेली फळे यांचा वापर करावा. दातांसाठी घरगुती उपाय करताना काय काळजी घ्यावी? दरम्यान, सावधगिरीचा एक इशारा देताना करिश्मा एस्थेटिक्सच्या कॉस्मेटिक डेंटिस्ट डॉ. निशा ठक्कर यांनी इंडियन एक्सप्रेसला सांगितले की, दातांच्या सॉन्ड्यासाठी पूर्णपणे नैसर्गिक किंवा ट्रेन्डी उपायांवर अवलंबून राहू नये. बेकिंग सोडा, कोळसा किंवा लिंबाचा रस वापरून केलेले घरगुती उपाय योग्यरित्या न वापरल्यास दातांवरील संरक्षक मुलामा खराब होऊ शकतो. हे टाळण्यासाठी आपण तज्ज्ञांच्या मार्गदर्शानुसार काही उपचार करून घेऊ शकता. यांचा प्रभाव सुद्धा अधिक वेळ टिकत असल्याने दीर्घकाळात हे उपाय अधिक फायद्याचे ठरतात.

निरोगी हास्याची सुरुवात निरोगी दिनचर्यापासून होते. नैसर्गिक किंवा वैद्यकीय तज्ज्ञांकडून करून घेतलेल्या दातांच्या स्वच्छतेला टिकवून ठेवण्यासाठी तोंडाची स्वच्छता राखणे खूप गरजेचे आहे. कोणताही उपाय थेट अवलंबताना आधी तज्ज्ञांचा सल्ला घ्यावा कारण हे उपाय थेट आपल्या तोंडावाटे शरीरात प्रवेश करणार असतात त्यामुळे त्याबाबत सतर्क राहून निर्णय घेणं खूप गरजेचे आहे.

पावसाळ्यात नारळ पाणी प्यावे का? त्याचे फायदे आणि तोटे जाणून घ्या

पावसाळा येताच सगळीकडे हिरवळ असते आणि पावसाच्या थेंबांनी आनंद मिळतो. पण या ऋतूत काही सावधगिरी देखील आवश्यक आहे, विशेषतः अन्नाबाबत. उन्हाळ्यात तहान भागवण्यासाठी उत्तम पर्याय असलेले नारळपाणी पावसाळ्यातही तितकेच फायदेशीर आहे का? जाणून घ्या.

पावसाळ्यात नारळाच्या पाण्याचे फायदे: १. हायड्रेशन: नारळाचे पाणी शरीराला हायड्रेट ठेवण्यास मदत करते. पावसाळ्यात पावसामुळे सर्दी होऊ शकते, ज्यामुळे शरीरात डिहायड्रेशन होऊ शकते. नारळाचे पाणी शरीराला हायड्रेट ठेवण्यास आणि थंडीपासून संरक्षण करण्यास मदत करते.

२. इलेक्ट्रोलाइट्सचा चांगला स्रोत: नारळाच्या पाण्यात पोटॅशियम, मॅग्नेशियम आणि सोडियमसारखे इलेक्ट्रोलाइट्स असतात, जे शरीरासाठी आवश्यक असतात. ३. पचन सुधारते: नारळाचे पाणी पचन सुधारते आणि बद्धकोष्ठतेपासून आराम देते. ४. रोगप्रतिकारशक्ती वाढवते: नारळाच्या पाण्यात अँटिऑक्सिडंट असतात जे रोगप्रतिकार शक्ती वाढवण्यास मदत करतात. पावसाळ्यात आजारांचा

धोका वाढतो, अशा स्थितीत नारळपाणी शरीराची प्रतिकारशक्ती मजबूत करते. ५. ऊर्जेचा स्रोत: नारळ पाणी शरीराला ऊर्जा प्रदान करते. पावसाळ्यात नारळाच्या पाण्याचे तोटे : थंड असणे: नारळाचे पाणी थंड असते, त्यामुळे पावसाळ्यात सर्दी होण्याचा धोका वाढतो. पोटदुखी: काही लोकांना नारळाच्या पाण्यामुळे पोटदुखी किंवा अपचनाचा त्रास होऊ शकतो. ऍलर्जी: काही लोकांना नारळाची ऍलर्जी असू शकते, त्यामुळे नारळाचे पाणी पिण्यापूर्वी सावधगिरी बाळगली पाहिजे. पावसाळ्यात

तुम्हाला आरोग्याची कोणतीही समस्या असल्यास, नारळ पाणी पिण्यापूर्वी तुमच्या डॉक्टरांचा सल्ला घ्या.

पावसाळ्यात नारळपाणी पिणे फायदेशीर ठरू शकते, मात्र त्यासाठी काही खबरदारी घेणे गरजेचे आहे. जेवणानंतर कोमट नारळाचे पाणी कमी प्रमाणात प्या. तुम्हाला काही आरोग्य समस्या असल्यास, डॉक्टरांचा सल्ला घ्या. लक्षात ठेवा, प्रत्येक व्यक्तीचे शरीर वेगवेगळ्या प्रकारे प्रतिक्रिया देते, म्हणून नारळ पाणी पिण्यापूर्वी आपल्या शरीराच्या प्रतिक्रियेकडे लक्ष घ्या.

ईशान किशनला प्रवास केल्यानंतर थकवा का जाणवतो; ची लक्षणे आणि त्यावरील उपाय काय हे जाणून घ्या

ईशान किशन या भारतीय क्रिकेटपटूने अलीकडेच प्रवासाच्या थकव्यामुळे खेळातून ब्रेक घेण्याच्या निर्णयाबद्दल खुलासा केला आहे. 'दी इंडियन एक्सप्रेस'ला माहिती देताना तो म्हणाला, मी फलंदाज म्हणून चांगली कामगिरी करत होतो (धावा काढत होतो); पण नंतर अचानक मला अनपेक्षितपणे संघातून वगळण्यात आले. तेव्हा माझ्या लक्षात आले की, मला शारीरिक आणि मानसिक थकवा जाणवत आहे. हे काहीतरी चुकत असल्याचे लक्षण आहे आणि मला माझ्या आरोग्याला प्राधान्य देणे आवश्यक आहे. माझे कुटुंब आणि जवळचे मित्र सोडले, तर दुर्दैवाने काही लोकांना माझ्या ब्रेक घेण्याच्या निर्णयाचे कारण समजलेच नाही. प्रवासाचा थकवा म्हणजे काय आणि त्याची लक्षणे कशी ओळखावीत? प्रवास हा थकवणारा असू शकतो आणि वारंवार प्रवास केल्याने मन व शरीरावर मोठा परिणाम होऊ शकतो. विमानाने प्रवास करताना अनेकदा पहाटे उठणे किंवा रात्री उशिरापर्यंत जागे राहणे आवश्यक असते. त्यामुळे पुरेशी झोप मिळत नाही आणि जर प्रवास वारंवार होत असेल, तर त्याचा अर्थ अनेक दिवसांपासून रात्रीची झोप पूर्ण झालेली नाही, असा होऊ शकतो. झोपेच्या कमतरतेमुळे मानसिक आणि शारीरिक थकवा येतो, असे हैदराबादच्या अपोलो हॉस्पिटलचे सल्लागार न्युरोलॉजिस्ट डॉ. सुधीर कुमार यांनी दी इंडियन एक्सप्रेसला माहिती देताना स्पष्ट केले. अपुरी झोप सेरोटोनिन व डोपामाइन यांसारख्या न्युरोट्रान्स्मीटरच्या उत्पादनावर परिणाम करू शकते; जे मूड, झोप व ऊर्जा पातळी नियंत्रित करतात. मग हे असंतुलन थकवा, चिडचिडेपणा व लक्ष केंद्रित करण्यात अडचण निर्माण करू शकते. त्यामुळे झोपेची कमतरता जाणवते, तणाव आणि शारीरिक ताणदेखील होऊ शकतो, असे बंगळुरुच्या न्युरोलॉजी आणि मूल्हर्मेड डिस-ऑर्डर, स्ट्र स्ट्रीएमआय हॉस्पिटलमध्ये सल्लागार म्हणून कार्यरत असलेल्या डॉ. हेमा कृष्णा पी. यांनी 'दी इंडियन एक्सप्रेस'ला माहिती देताना सांगितले. प्रवासाचा थकवा ही खूप कमी कालावधीसाठी असलेली एक वैद्यकीय स्थिती आहे

आणि त्यामुळे आरोग्यास कोणताही धोका नाही. पण, जर एखाद्याला कोणताही आजार असल्याने प्रवासाच्या थकव्याची लक्षणे जाणवत असतील, तर ते गंभीर असू शकते. असे डॉ. हेमा म्हणाल्या ईशान किशनच्या बाबतीत त्याला अनपेक्षितपणे संघातून वगळण्यामुळे आणि क्रिकेट सामन्यांमध्ये खेळण्याची संधी न मिळाल्याने तो निराश झाला होता, असे डॉ. कुमार यांनी नमूद केले. हे नैराश्य मानसिक थकवा वाढवते. कारण-अपयशाची भावना असते. वारंवार प्रवास करणे, कुटुंब व मित्रांपासून दूर राहणे आणि जेवण, हवामान व टाइम झोनमध्ये फेरबदल, असे सर्व काही सहन करूनही जर एखादी व्यक्ती ज्या कामासाठी (ईशानच्या बाबतीत भारतासाठी सामने खेळणे) प्रवास करीत आहे, तेच काम करू शकत नसेल, तर ते खूप निराशाजनक असू शकते. डॉ. कुमार यांनी सांगितले. प्रवासाच्या थकवाच्या लक्षणांची तुलना बर्नआउट आणि सोम्य नैराश्याशी केली जाऊ शकते. दैनंदिन कामे करण्यात, तसेच नोकरी करण्यात आनंद मिळत नाही. त्यामुळे प्रेरणा कमी होऊ शकते आणि कामगिरीवर विपरीत परिणाम होऊ शकतो, असे डॉ. कुमार यांनी सांगितले. पण, हा काही या परिस्थितीचा अंत नाही. मानसशास्त्रज्ञांसह समुपदेशन सत्रे अशा स्थितीतील व्यक्तीला मदत करू शकतात. व्यग्र प्रवासाच्या वेळांपासून विश्रांतीदेखील मदत करू शकते. कुटुंब आणि मित्रांबरोबर अधिक वेळ घालवणे हा आणखी एक बोनस आहे. एक आरामशीर सहल / सुट्टी हा मानसिक

थकवा लवकर बरा होण्यासाठी उपयुक्त ठरेल, असे डॉ. कुमार यांनी सांगितले काही प्रकरणांमध्ये, मायग्रेन, एपिलेप्सी, झोपेचे विकार किंवा मेनिअर रोग (संतुलन आणि ऐकण्यावर परिणाम करणारा आजार) यांसारख्या अगोदरपासून न्युरोलॉजिकल स्थिती असलेल्या लोकांमध्ये प्रवासाचा थकवा अधिक स्पष्टपणे दिसू शकतो, असे सांगून डॉ. हेमा यांनी सावध राहण्याची सूचना केली. प्रवासामुळे येणाऱ्या थकव्याचा सामना यशस्वीपणे करण्याच्या दृष्टीने आवश्यक बाबी

खालीलप्रमाणे : सकाळचा सूर्यप्रकाश : सकाळी लवकर सूर्यप्रकाशाच्या संपर्कात येण्यामुळे तुमच्या शरीराला तुमचे झोपेचे-जागण्याचे चक्र (सर्कॅडियन लय) नियंत्रित करण्यात मदत होते. त्यामुळे दिवसाची सतर्कता सुधारते आणि ऊर्जा वाढते. तसेच रात्रीच्या झोपेमध्ये वाढ होऊन, झोपेची गुणवत्ता सुधारते. झोपेच्या वेळेचे नियोजन : टाइम झोनमध्ये प्रवास करताना, नवीन टाइम झोनशी जुळवून घेण्यासाठी हळूहळू तुमच्या झोपेच्या वेळेचे नियोजन करा. त्यासाठी डॉ. हेमा सुचवतात की, दररोज एकाच (निश्चित) वेळी झोपणे आणि जागे होण्यावर लक्ष केंद्रित करा. दिवसाची झोप घेणे टाळा. विशेषतः संध्याकाळी उशिरा झोपू नका. कारण- त्यामुळे तुमचे झोपेचे वेळापत्रक विस्कळित होऊ शकते. भरपूर पाणी प्या : तुमच्या फ्लाइटरम्यान आणि फ्लाइट लॅण्ड झाल्यानंतर वारंवार पाणी पिणे आवश्यक आहे. निर्जलीकरणामुळे जेट लॅंग्वा थकवा आणि डोकेदुखी वाढू शकते. त्यामुळे भरपूर पाणी प्या. हलक्या शारीरिक हालचालींवर भर : आपल्या महत्त्वाच्या ठिकाणाला भेट देऊन, दिवसभर हलक्या शारीरिक हालचाल करीत राहा. झोपण्यापूर्वी कठोर व्यायाम टाळा, असे डॉ. हेमा यांनी सुचवले. तुलित आहार : फळे, भाज्या आणि संपूर्ण धान्यांनी समृद्ध आहार घ्या. पचण्यास जड आहार आणि जास्त प्रमाणात कॉफीन किंवा अल्कोहोल टाळा. कारण- त्यामुळे तुमच्या झोपेमध्ये व्यत्यय येऊ शकतो.

केस २१ दिवस नियमितपणे धुतल्याने कोंड्याची समस्या दूर होते का? डॉक्टर काय सांगतात, वाचा

प्रत्येकाला सुंदर, मुलायम केस हवे असतात; पण यासाठी केसांची खूप निगा राखावी लागते. पण बदलते

वातावरण, धूळ, माती, प्रदूषण यामुळे केसांमध्ये कोंडा होण्याचे प्रमाण वाढते. अनेकांना या समस्या सामोरे जावे लागते. मग ऋतू कोणताही असला तरी ही समस्या अधिक वाढते. या समस्यापासून सुटण्यासाठी अँटीडँड्रफ शॅम्पू वापरतात, पण काही जण या समस्याकडे दुर्लक्ष करतात, ज्यामुळे समस्या आणखी वाढते. याच विषयावर डॉ. रश्मी शेठ्टी रणवीर इलाहाबादिया यांनी एक व्हिडीओ शेअर केला आहे, ज्यात त्यांनी म्हटले की, कोंडा हा बुरशीजन्य आजार आहे. तुम्ही नियमित केस धुवत नसाल तर हा त्रास वाढतो. त्यामुळे नियमित केस धुवले पाहिजेत. नियमितपणे दररोज २१ दिवस तुम्ही केस धुतल्यास कोंड्याचा आजार आणखी बळावत नाही. पण तुम्ही आठवड्यातून फक्त दोनदाच अँटीडँड्रफ शॅम्पूने केस धुवत असाल तर या समस्यावर उपचार करता येणार नाहीत, असेही डॉ. शेठ्टी म्हणाले. डोक्यातील कोंडा किंवा सेबोरहाइक डर्माटाइटिस हा एक सामान्य टाळू नये होणारा आजार आहे, जो यीस्ट मालासेझियाच्या अतिवृद्धीमुळे उद्भवतो, ज्यामुळे फ्लोकिंग आणि डोक्यात खज सुटते. नियमितपणे केस धुण्याने कोंड्याची समस्या कमी होते. तसेच कोंड्याचे गट्टे आणि टाळू नये जमा होणाऱ्या तेलाचे प्रमाणही कमी होते. केसांना गूळ लावल्याने केस वाढण्यासह होतात नैसर्गिकरीत्या मजबूत? याबाबत डॉक्टर काय म्हणतात घ्या जाणून. २१ दिवस दररोज शॅम्पूने केस धुण्याची सवय प्रत्येकासाठी प्रभावी ठरू शकत नाही. कारण हे समजून घेणे महत्त्वाचे आहे की, प्रत्येकाची त्वचा वेगळी असते आणि जे एका व्यक्तीसाठी कार्य करते ते दुसऱ्यासाठी कार्य करू शकत नाही, असेही फरीदाबादमधील अमृता हॉस्पिटलचे सल्लागार त्वचाविज्ञान डॉ. सचिन गुप्ता म्हणाले. कोंड्याची समस्या दूर करण्यासाठी २१ दिवस सतत केस धुणे किंवा शॅम्पू करणे हा तात्पुरता उपाय आहे; पण कोंड्याची ही समस्या कालांतराने

वाढू शकते. द एस्थेटिक क्लिनिकच्या कन्सल्टंट डॉ. टोलांजिस्ट, कॉस्मेटिक डॉ. टोलांजिस्ट आणि डॉ.

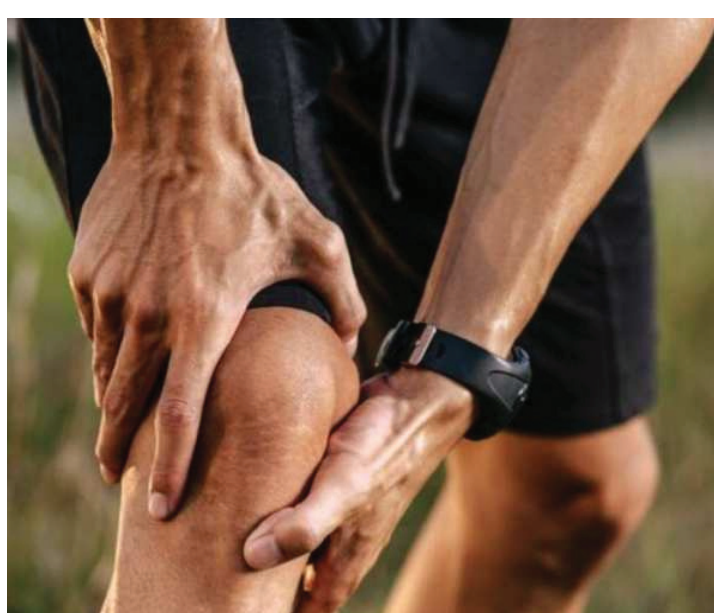

टो-सर्जन डॉ. रिंकी कपूर म्हणाल्या की, केस सतत धुतल्याने टाळूतील आवश्यक तेल निघून जाते, ज्यामुळे केसात कोरडेपणा येतो आणि खज सुटते. केमिकल बेस्ड अँटीडँड्रफ शॅम्पूने २१ दिवस जास्त केस धुतल्याने केस ठिसूळ आणि भुरभुरे, रफ होऊ शकतात, असेही डॉ. कपूर म्हणाले. कोंड्याची समस्या कशी हाताळायची? कोंड्याचे व्यवस्थापन वैयक्तिक गरजा आणि स्थितीच्या तीव्रतेनुसार केले जाते. डॉ. गुप्ता यांनी नमूद केले की, सोम्य केसांच्या समस्यांवर अँटीडँड्रफ शॅम्पू वापरा. जसे की केटोकोनाझोल, सेलेनियम सल्फाइड किंवा झिंक पायरेथिऑनसारखी औषधे वापरणे आठवड्यातून दोन-तीन वेळा प्रभावी ठरू शकतात. खूप दिवसांपासून केसांमध्ये कोंड्याची समस्या जाणवत असल्यास त्वचारोगतज्ज्ञांचा सल्ला घेण्याची शिफारस केली जाते, असेही डॉ. गुप्ता म्हणाले. त्वचारोगतज्ज्ञ तुम्हाला या समस्यांवर चांगल्याप्रकारे सल्ला देऊ शकतात, यात तुम्हाला लोशन किंवा औषधे लिहून दिली जाऊ शकतात. पण, प्रत्येक व्यक्तीची टाळू आणि त्वचेची रचना वेगळी असते, ज्यानुसार डॉक्टरांकडून औषधे दिली जातात, असेही डॉ. गुप्ता म्हणाले. केसांची योग्य निगा राखण्यासाठी संतुलित आहार खाणे गरजेचे आहे, यामुळे टाळूसंबंधित समस्या दूर होऊ शकतात, असेही ते म्हणाले.

पावसाळ्यात सांधेदुखीचा जास्त त्रास का होतो? तज्ज्ञांनी सांगितले 'हे' आयुर्वेदिक उपाय

पावसाळ्याच्या दिवसांत अनेक व्यक्तींना सांधेदुखीच्या समस्या जाणवतात. आयुर्वेद चिकित्सक डॉ. मनीषा मिश्रा यांनी सांगितले की, हे दुखणं आणि वेदना शरीरातील वात किंवा हवेच्या प्रमाणात असमतोल झाल्यामुळे होते; पण यात काळजी करण्यासारखे काही नाही. कारण- त्यासाठी दोन उपाय आहेत; जे या दुखण्यावर मदत करू शकतात. त्यातील एक उपाय म्हणजे कोरड्या आल्याच्या पावडरचा चहा. हे वात कमी करण्यास मदत करणारे एक पेय आहे. त्यासाठी कोरड्या आल्याची पावडर पाण्यात उकळून घ्या आणि ते पेय दिवसातून दोनदा सकाळ आणि संध्याकाळी प्या. डॉ. मिश्रा यांनी सांगितलेला दुसरा उपाय म्हणजे शरीराच्या ज्या भागात दुखत असेल, त्या भागावर एरंडेल तेल लावावे. त्यामुळे सांधेदुखी बरी होते आणि तुम्हाला व्यवस्थित चालता येईल. पावसाळ्यात वेदना कशांमुळे होतात? पावसाळ्यात हवामानात गारवा असतो. आयुर्वेदात विसर्ग काल म्हणून ओळखला जाणारा हा काळ, जेव्हा पृथ्वी सूर्यापासून दूर जाते आणि चंद्राचा प्रभाव वाढतो आणि ज्यामुळे वातावरण थंड होते. पावसाळ्याचा ऋतू वात आणि कफ दोघांशी संबंधित आहे; जो या काळात वाढतो. पाणी आणि पृथ्वीच्या घटकांचे प्रतिनिधित्व करणारा कफ दोषदेखील या काळात वाढतो, असे शास्त्रीय हठ योग शिक्षक व जीवनशैली तज्ज्ञ श्लोका यांनी सांगितले. थंड, ओलसर आणि बदलत्या हवामानामुळे वात दोष वाढून शरीरात अस्थिरता येते. या असंतुलनामुळे सांध्यातील ओलावा कमी होतो आणि त्यामुळे घर्षण, जळजळ, सांधेदुखी, स्नायू दुखणे आणि कडकपणा येतो, असे श्लोका यांनी सांगितले. पावसाळ्यातील जड, ओलं वातावरण कफ दोष वाढवते. अतिरिक्त कफामुळे सांध्यामध्ये तरल पदार्थ साचतो. त्यामुळे जळजळ व सूज येते आणि संधिवात, आर्थराइटिस

आणि टेंडिनायटिस यांसारख्या समस्या उदभवतात. तज्ज्ञांनी सांगितले, थंड, ओलसर हवामानामुळे पाचन अग्नी अधिक कमकुवत होते. त्यामुळे पचन नीट होत नाही आणि त्यामुळे विषारी पदार्थ शरीरात जमा होतात. पचन बिघडल्यामुळे शरीरात जमा होणारा आमयुक्त विषारी पदार्थ शरीराच्या विविध भागांमध्ये जळजळ आणि वेदनांना कारणीभूत ठरतो. हे उपाय फायदेशीर ठरतील का? डॉ. मिश्रा यांनी सुचविलेल्या उपायांना सहमती देत श्लोका यांनी सांगितले की, प्रभावित जागेवर एरंडेल तेलाचे पॅक (कोमट एरंडेल तेलात भिजवलेले स्वच्छ कापड) लावल्याने मदत होऊ शकते. सूज कमी करण्यासाठी आणि रक्ताभिसरण वाढविण्यासाठी ३०-४५ मिनिटे दिवसातून १-२ वेळा असे लावून ठेवावे. आयुर्वेदिक उपाय मोहरीच्या तेलाने मालिश मोहरीचे तेल थोडे कोमट करा आणि प्रभावित स्नायू किंवा सांध्यांमध्ये हलक्या हाताने

मसाज करा. सांधेदुखी कमी करण्यासाठी निलगिरी किंवा पेपरमिंट यांसारख्या तेलांचे काही थेंबे घाला. हा मसाज रोज झोपायच्या आधी करा. मेथीच्या दाण्यांचा वापर मेथी दाणे रात्रभर पाण्यात भिजवून, त्याची पेस्ट बनवा. पेस्ट प्रभावित भागात लावा आणि स्वच्छ कापडाने झाकून ठेवा. हे ३०-६० मिनिटे राहू द्या. नंतर स्वच्छ धुऊन घ्या. ही पेस्ट सूज आणि वेदना कमी करण्यास मदत करते. एप्सम मीठ बाथ कोमट पाण्यात १-२ कप एप्सम मीठ घाला आणि प्रभावित भाग त्यात २०-३० मिनिटे भिजवा. एप्सम मिठामधील मॅग्नेशियम स्नायूंना आराम करण्यास आणि वेदना कमी करण्यास मदत करतो. हर्बल शेक पाणी उकळवा आणि त्यात औषधी वनस्पती आले, हळद किंवा अश्वगंधा भिजवा. वनौषधींच्या उकडीत स्वच्छ कापड भिजवा आणि प्रभावित भागात लावा. दिवसातून १-२ वेळा २०-३० मिनिटे हर्बल शेक चालू ठेवा.

दयानंद विज्ञान महाविद्यालयात ' भारतीय सशस्त्र दलातील संधी ' या विषयावर मार्गदर्शन

लातूर : दि.१२ जुलै २०२४ रोजी मुंबई येथील महाराष्ट्र नौदल क्षेत्र मुख्यालयातील टीम लीडर कमांडर बलकार सिंग व भारतीय नौदलातील १४ कर्मचाऱ्यांनी दयानंद शिक्षण संस्थेस आणि दयानंद शिक्षण संस्थेतर्गत असलेल्या दयानंद विज्ञान, कला व वाणिज्य महाविद्यालयाच्या एनसीसी कॅडेट व विद्यार्थ्यांस संवाद साधला व मराठवाडा एनसीसी संवादातून भारतीय नौदलाच्या त्यांच्या कार रॅलीचे आगमन झाले. याप्रसंगी दयानंद शिक्षण संस्थेचे अध्यक्ष लक्ष्मीरमण लाहोटी, सचिव रमेश बियाणी, कोषाध्यक्ष संजय बोरा, विशाल अग्रवाल यांची प्रमुख उपस्थिती होती. मुख्यालय महाराष्ट्र नौदल क्षेत्र, मुंबईने मराठवाडा क्षेत्र, विदर्भ व कोकण प्रदेशात तीन कार रॅली काढल्या आहेत. याचा मुख्य उद्देश विद्यार्थ्यांमध्ये सशस्त्र दला संदर्भात जनजागृती करणे हा आहे.

याचबरोबर दयानंद विज्ञान महाविद्यालयाच्या वतीने दयानंद शिक्षण संस्थेच्या सभागृहात ' भारतीय सशस्त्र दलातील संधी ' या विषयावर मार्गदर्शनपर कार्यक्रमाचेही आयोजन करण्यात आलेले होते. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी दयानंद कला महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. शिवाजी गायकवाड होते. या प्रसंगी प्रमुख पाहुणे म्हणून मुंबई येथील महाराष्ट्र नौदल मुख्यालयातील टीम लीडर कमांडर बलकार सिंग, कर्नल कमांडिंग ऑफिसर, ५३ महाराष्ट्र बटालियन एनसीसी, लातूरचे वाय.बी.सिंग, दयानंद वाणिज्य महाविद्यालयाचे प्रभारी प्राचार्य डॉ. प्रशांत मास्त्रीकर, उपप्राचार्य डॉ. सिद्धेश्वर बेळगाळे, लेफ्टनंट कमांडर क्षितिज यादव, लेफ्टनंट कमांडर किरण चंद्रशेखर, कार्यक्रम समन्वयक व भौतिकशास्त्र व एनसीसी विभाग प्रमुख कॅप्टन डॉ. विजेंद्र चौधरी, लेफ्टनंट प्रा. विवेक झंपले, लेफ्टनंट डॉ. साईनाथ उमाटे, पिटी ऑफिसर अभिषेक कुमार सिंह, लिडिंग सिमन एस यादगिरी, लान्स कॉरपोरल ऑफ मरिन्स प्रफुल्ल, सिमन ग्रेट-१ वीर सिंग परदेशी, कपिल गढवाल, अग्नीवीर सिमन श्रीकांत पैठणे

यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

याप्रसंगी प्रमुख पाहुणे कमांडर बलकार सिंग यांनी भारतीय सशस्त्र दलातील संधी तसेच नौदलातील आर्टिलरी, एअर फोर्स स्टेशन व वेगवेगळ्या प्रकारच्या नौदलातील नौका आणि टेक्नॉलॉजी याविषयी सखोल असे मार्गदर्शन केले. याचबरोबर लेफ्टनंट कमांडर अभिमन्यू मान, पंकज कुमार, आनंद पटाले, अमरल गिल यांनीही दहावी, बारावी, पदवी व पदव्युत्तर कोणत्याही शाखेतील म्हणजे कला, वाणिज्य आणि विज्ञान अशा शाखेतील विद्यार्थ्यांनाही सशस्त्र दलात नोकरीच्या अनेक संधी आहेत आणि त्या संधीचे सोने अथक परिश्रमातून

असे त्यांनी सांगितले तर कर्नल वाय.बी.सिंग यांनी आभार मानले. कर्नल एच.ए. जोशी यांनीही या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी शुभेच्छा दिल्या. सूत्रसंचालन लेफ्टनंट प्रा. विवेक झंपले यांनी केले. याप्रसंगी सुभेदार मेजर शंभू सिंह, सुभेदार हरिंद्र सिंह, पशुमिया, उत्तम पाटील, बाजीराव पाटील, बीएचएम शिवशंकर, हवालदार हरिंद्र कुमार, कोकितकर रामदास, अमित जाधव, टी राहुल, हिरा सिंह यांच्यासह इतर प्राध्यापक, शिक्षकेतर कर्मचारी आणि विद्यार्थी बहुरसंख्येने उपस्थित होते.

केले पाहिजे असे त्यांनी सांगितले.

अध्यक्षीय समारोप करताना प्राचार्य डॉ. शिवाजी गायकवाड यांनी वायुसेना, नौदल व थलसेना यामध्ये भरती होऊन एनसीसी कॅडेट व विद्यार्थ्यांनी देश सेवा करावी असे सांगून राष्ट्रभक्तीची जोपासना करावी असे सांगितले.

प्रास्ताविकातून उपप्राचार्य डॉ. सिद्धेश्वर बेळगाळे यांनी विद्यार्थ्यांना भारतीय सशस्त्र दलातील नोकरीच्या संधीची माहिती व्हावी आणि विद्यार्थ्यांनी तेथे भरती होऊन सैन्यशक्तीमध्ये टेक्नॉलॉजीचा वापर कसा करावा व देशभक्ती कशी केली पाहिजे या उद्देशातून या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले

लातूर येथे आज साजरा होणार 'हरितोत्सव २०२४'

आजचा एक दिवस हरित लातूरसाठी, पर्यावरणाच्या रक्षणासाठी...!

लातूर : - वृक्ष लागवड करण्यास इच्छुक नागरिकांना विविध प्रकारची रोपे, वृक्ष लागवडीसाठी आवश्यक साहित्य एकाच ठिकाणी उपलब्ध करून देण्यासाठी जिल्हा प्रशासनाने आज (ता. १४) लातूर शहरातील गंगगोलाई परिसरात 'हरितोत्सव' या अभिनव उपक्रमाचे आयोजन केले आहे. लातूरकरांनी या उपक्रमात सहभागी होऊन 'माझं लातूर, हरित लातूर' संकल्पना प्रत्यक्षात आणण्यासाठी योगदान देण्याचे आवाहन जिल्हा प्रशासनाच्यावतीने करण्यात आले आहे. लातूर जिल्ह्यातील वृक्षाच्छादन अतिशय कमी आहे. हे प्रमाण वाढविण्यासाठी जिल्ह्यात वृक्ष लागवड मोहिमेला लोकचळवळीचे स्वरूप येणे गरजेचे आहे. त्यामुळे वृक्ष लागवडीविषयी नागरिकांमध्ये जनजागृती व्हावी, यासाठी जिल्हा प्रशासनाने 'माझं लातूर, हरित लातूर' या मोहिमेतर्गत 'हरितोत्सव २०२४' उपक्रम आयोजित केला आहे. या अनुषंगाने जनजागृती करण्यासाठी १४ जुलै रोजी सकाळी ८ वाजता महात्मा गांधी चौक ते गंगगोलाई दरम्यान वृक्ष दिंडीचे आयोजन करण्यात आले आहे. या उपक्रमात जिल्हा प्रशासनासह विविध वृक्ष प्रेमी संघटना, लातूर व्यापारी संघटना यांचा सहभाग असणार आहेत.

'हरितोत्सव' निमित्त गंगगोलाई ते हनुमान मंदिर चौक परिसरात जवळपास ३३ खासगी रोपवाटिकांचे स्टॉल लावण्यात येणार आहेत. याद्वारे औषधी वनस्पती, शोभेची झाडे, परसबागेमध्ये लावण्यायोग्य झाडे, फळझाडे व फुलझाडांची रोपे, वृक्षारोपणासाठी आवश्यक सॅन्ड्रिय खते, कुंड्या व इतर आवश्यक सवलतीच्या दरात एकाच ठिकाणी उपलब्ध होणार आहे. सोबतच शहरामधील नागरिकांना घराच्या अंगणात, गच्चीवर, गॅलरीमध्ये लावण्यासाठी योग्य झाडांची माहिती दिली जाणार आहे. तसेच ग्रामीण भागात शेताच्या बांधावर लावण्यासाठी योग्य फळझाडांच्या निवडीपासून ते लागवडीपर्यंत माहिती दिली जाणार आहे. 'हरितोत्सव' मध्ये पौष्टिक तुणधान्य अर्थात मिलेट्स पासून तयार करण्यात आलेल्या खाद्यपदार्थांच्या विक्रीसाठी महिला बचतगटांचे ७ स्टॉल उभारण्यात येणार आहेत. आरोग्यासाठी अतिशय उपयुक्त असलेल्या मिलेट्सचे फायदे लोकांना समजावते आणि त्यांना मिलेट्सपासून बनणाऱ्या पदार्थांची चव चाखता यावी, यासाठी मिलेट्सपासून तयार करण्यात येणाऱ्या विविध पदार्थांचे स्टॉल महिला बचतगटांच्या माध्यमातून उभारण्यात येणार आहेत.

महात्मा बसवेश्वर वरिष्ठ महाविद्यालयातील द्वितीय आणि तृतीय वर्षातील विद्यार्थी व पालकांचे उत्साहात स्वागत

लातूर :- महात्मा बसवेश्वर वरिष्ठ महाविद्यालय, लातूर येथे बीए, बीकॉम, बीएससी आणि बीएसडब्ल्यू द्वितीय आणि तृतीय वर्षातील विद्यार्थ्यांचा तासिका प्रारंभ दिन मोठ्या उत्साहात साजरा करण्यात आला. महात्मा बसवेश्वर वरिष्ठ महाविद्यालयातील बीए, बीकॉम, बीएससी आणि बीएसडब्ल्यू द्वितीय आणि तृतीय वर्षातील विद्यार्थी व पालकांचे महात्मा बसवेश्वर महाविद्यालयाचे प्रभारी प्राचार्य डॉ. संजय गवई यांच्या हस्ते पुष्पहार तर विद्यार्थ्यांचा पुष्पगुच्छ आणि पेढे देऊन यथोचित स्वागत करण्यात आले.

यावेळी वाणिज्य शाखा समन्वयक डॉ. विजयकुमार सोनी, डॉ. शिवप्रसाद डोंगरे, डॉ. यशवंत वळवी, डॉ. सुजित हंडीबाग, डॉ. शितल येरुळे, डॉ. राहुल डोंबे, डॉ. सोमेश्वर पंचाक्षरी, प्रा. आशिष स्वामी, प्रा. नागेश जाधव, प्रा. सुमेधा अंबुलगे, प्रा. अर्चना लखादिचे, प्रा. सुजाता पाटील, प्रा. अश्विनी इंद्राळे, निकिता साळुंखे, गौरी घोडके, ऋतुजा अजयरे आणि कार्यालयीन प्रमुख नामदेव बेंदरे यांची उपस्थिती होती. यावेळी प्रभारी प्राचार्य डॉ. संजय गवई म्हणाले की, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेडच्या परिपत्रकानुसार वरिष्ठ महाविद्यालयाच्या तासिका दि. १५ जुलै २०२४ पासून सुरु करण्याचे निर्देश असताना सुद्धा महाविद्यालयातील शाखा समन्वयक व विभागप्रमुख यांनी द्वितीय व तृतीय वर्षातील विद्यार्थ्यांच्या तासिका दि. ११ जुलै २०२४ पासून नियमितपणे सुरु केल्याबद्दल त्यांचे प्रभारी प्राचार्य डॉ. संजय गवई यांनी मनःपूर्वक अभिनंदन सुद्धा केले.

या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन व प्रास्ताविक डॉ. विजयकुमार सोनी यांनी केले तर आभार डॉ. यशवंत वळवी यांनी मानले. यावेळी सर्व शिक्षकांनी विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ साठी हार्दिक शुभेच्छा दिल्या. यावेळी वरिष्ठ महाविद्यालयातील बीए, बीकॉम, बीएससी आणि बीएसडब्ल्यू द्वितीय आणि तृतीय वर्षातील विद्यार्थी उपस्थित होते. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी शुभम बिरादार, बालाजी डावकरे, अशोक शिंदे आणि बालाजी होणराव यांनी परिश्रम घेतले.

मेता बुद्धिस्ट महिला संस्था नवी मुंबई यांच्या वतीने छ. शाहू महाराज यांच्या जयंती निमित्त विद्यार्थ्यांना शालेय साहित्य वाटप

नवी मुंबई / के. एच. हनवते :- मेता बुद्धिस्ट महिला संस्था सिव्हर नवी मुंबई आम्ही आहोत सेतू...मेता (मैत्री) हाच आमचा हेतू या ब्रीद वाक्याला कटीबद्ध राहून राजर्षी शाहू महाराजांच्या १५० व्या जयंती निमित्त जिल्हा परिषद शाळा रानशेत गेटपाडा नंबर १ ता. डहाणू, जिल्हा पालघर येथील शालेय विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक साहित्याचे वाटप करण्यात आले. या शाळेतील शिक्षिका कविता ताई गाडे व शिक्षक, वैभव कोडाग सरांनी खूप छान सहकार्य केले. शाळेत पहिली ते पाचवी पर्यंत एकूण ३४ विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत. मुलांच्या चेहऱ्यावर का आनंद अवर्णनीय होता. त्यांचे हसरे चेहरे बघून संस्थेच्या माध्यमातून योग्य ठिकाणी साहित्य पोहोचल्याचे समाधान सभासदांना वाटले. या प्रसंगी अनिता ताई सोनावणे यांचे विशेष सहकार्य लाभले... त्यांनी या शाळेतील शिक्षिका कविता ताई गाडे यांच्या सोबत संपर्क साधला व विद्यार्थ्यांना उपयोगी पडेल असे कोणते साहित्य आवश्यक आहे ? याची माहिती घेतली. सचिव सुनिता ताई बोरकर यांनी ही माहिती संस्थेच्या सभासदांना दिली व आर्थिक सहाय्यासाठी आवाहन करताच सभासदांनी सढळ हस्ते सहकार्य केले. मेता बुद्धिस्ट महिला संस्थेच्या वतीने विविध कार्यक्रम व उपक्रम राबविले जातात. महामानवांच्या विचारांचे स्मरण ठेवून कार्य

करणारी ही संस्था संविधान साक्षर जनजागृतीचा प्रचार व प्रसार करण्यासाठी कार्यरत आहे. या प्रसंगी संस्थेच्या अध्यक्षा : सुजाता ताई गवई, आशा ताई निंबाडे, ललिता ताई गाडे, संजना ताई जगताप, अनिता ताई सोनावणे, मंदा ताई चक्रनारायण, सचिव - सुनिता ताई बोरकर, त्रिवेणी ताई कुसरे, हे संस्थेचे पदाधिकारी व सभासद उपस्थित होते. कविता ताई गाडे व गाडे सर, अश्विनी ताई कोडाग व वैभव कोडाग सर, प्रित नगराळे मॅडम, निलम ताई व जयश्री ताई, विशेष म्हणजे धो धो पडणाऱ्या पावसात सर्व विद्यार्थी उपस्थित राहिले याचे विशेष विशेष आभार ज्यांनी साहित्य खरेदीसाठी अर्थसहाय्य केले त्या सर्वांचे मनःपूर्वक धन्यवाद व आभार संस्थेच्या अध्यक्षा सुजाता ताई गवई यांनी मानले. गेल्या वर्षी प्रमाणे या वर्षी ही मेता बुद्धिस्ट महिला संस्थेच्या वतीने शालेय साहित्य वाटप करीत शाहू महाराजांना १५० व्या जयंती दिनी आदरांजली वाहण्यात आली.

फडणवीस हेच महाराष्ट्राच्या राजकारातील चाणक्य

मुंबई : उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस हेच महाराष्ट्राच्या राजकारणातला धुरेंदर आणि चाणक्य असल्याचे वक्तव्य रयत क्रांती संघटनेचे प्रमुख सदाभाऊ खोत यांनी केले. त्या माणसाला प्रस्थापितांनी अनेक वेळा घेरण्याचा प्रयत्न केला. पण त्या माणसाचा आम्ही अभिमन्यू होऊ दिला नाही आणि भविष्यात देखील होऊ देणार नाही असे खोत म्हणाले.

भारतीय जनता पक्ष हा गावगाड्यांमध्ये काम करणारा पक्ष आहे. त्यांनी एका गावगाड्यात काम करणा-या माणसाला उमेदवारी दिली आणि मी जिंकून आलो असेही खोत म्हणाले. आमच्या नऊच्या नऊ जागा जिंकून आल्या. जनतेला बरे वाईट कळते. चांगले निर्णय सरकारने घेतले आहेत. शेतक-यांच्या बाजूने निर्णय घेतले आहेत. त्यामुळे जनता फार खुश असल्याचे खोत म्हणाले. हिंदू संस्कृतीत कोणतेही काम करायचे असले तर श्री गणेशाचे दर्शन घेऊन काम करायचे असते, म्हणून आज सकाळी मी गणपती बापाचे दर्शन घेतले. त्याला साकडे घातले की यावर्षी चांगला पाऊस पडू दे, यावर्षी धन धान्याची रास उभी राहू दे आणि पिकाला सोन्याचा भाव मिळू दे असे साकडे घातल्याचे खोत म्हणाले. पडक्या घराचे कोणी मालक होत नाही. त्यामुळे लक्षात आले त्या वाड्यातल्या लोकांना, की इथे चांगला निवारा मिळू शकतो म्हणून ते इथे आल्याचे खोत म्हणाले.

सचिवालय जिमखाना, मंत्रालय मधील हॉटेल व्यवसायीक कोट्यावधी रुपयांचा जीएसटी कर बुडवित असल्याचे माहिती अधिकारात उघड झाले.

मुंबई / वसंत उटीकर :- श्री. अराहा हॉस्पिटॅलिटी प्रा. लि./मे. मिरची तडका, सचिवालय जिमखाना, मंत्रालय, मुंबई हा व्यापारी कर चुकवेगिरी करत असल्या बाबतची रीतसर तक्रार श्री. वसंत उटीकर, सेवानिवृत्त राज्यकर निरीक्षक, यांनी दिनांक २२.०६.२०२३ रोजी राज्यकर आयुक्त, जीएसटी भवन, मुंबई या कार्यालयात केलेली होती. सदर व्यापा-याची तक्रार केलेल्याच्या अनुषंगाने श्री. उटीकर यांनी जीएसटी विभागाने सदर प्रकरणात काय कार्यवाही केली ? याबाबत माहितीच्या अधिकारात दिनांक २२.०८.२०२४ रोजी अर्ज करून माहितीचे कागदपत्रे मागितलेली होती. श्री. उटीकर यांना समाधानकारक माहिती प्राप्त न झाल्याने त्यांनी दिनांक : १७.०५.२०२४ रोजी प्रथम अपिल दाखल केले. सदर प्रकरणात दिनांक : ०७.०६.२०२४ रोजी सुनावणी पार पडली व दिनांक २५.०६.२०२४ रोजीच्या अपिल आदेशान्वय माहिती देण्याचे निर्देश श्री. सुनिल म. चव्हाण अपिल अधिकारी, राज्यकर उपायुक्त, अन्वेषण-अ, मुंबई यांनी संबंधित माहिती अधिका-याला दिलेले होते. त्या अनुषंगाने श्री. ए. बी. चव्हाण, माहिती अधिकारी तथा स्वीय सहाय्यक, राज्य कर सहआयुक्त, अन्वेषण-अ, मुंबई यांनी दिनांक

: १०.०७.२०२४ च्या पत्रान्वये माहिती श्री. उटीकर यांना पुरविण्यात आली. माहितीच्या अधिकारात सदर हॉटेल व्यापा-याच्या अन्वेषण भेटीअंती तब्बल रुपये ४,४८,२०,६११/- इतकी कर निश्चिती करण्यात आली असून रुपये १७,६७,५६३/- इतका कर भरणा करण्यात आला असून उर्वरीत कार्यवाही सुरु आहे, अशी धक्कादायक व खळबळजनक माहिती उटीकर यांना प्राप्त झाली आहे. उटीकर यांनी सदर हॉटेल व्यावसायिकाच्या केलेल्या तक्रारी मध्ये तथ्य असल्याचे अतिशय स्पष्टपणे आढळून आलेले आहे. श्री. उटीकर यांनी सदर प्रकरण लावून धरल्याने महाराष्ट्र शासनाचा बुडणारा जीएसटी कर वाचविण्यास नक्कीच कणभर हातभार लागला आहे, हे निश्चित आहे.